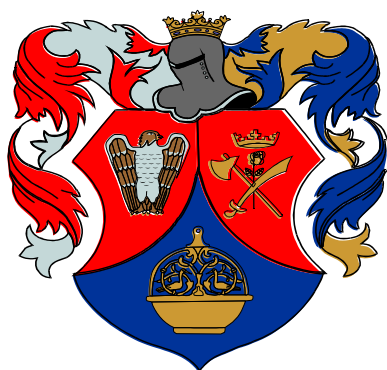

Helyi Esélyegyenlőségi Program 2023-2028

Ruzsa Község Önkormányzata

2023. június

Készítette: Ábrahámné Tanács Edina Nóra

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk	10
Célok	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	11
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	11
2. Stratégiai környezet bemutatása	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	15
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	27
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	41
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	46
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	50
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	53
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	53
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	54
1. A HEP IT részletei.....	54
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	54
Jövőképünk	55
Az intézkedési területek – Mélyszegénységben élők – részletes kifejtése.....	55
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	66
3. Megvalósítás	70
3.1 A megvalósítás előkészítése	70
3.2 A megvalósítás folyamata	70
3.3 Monitoring és visszacsatolás.....	72
3.4 Nyilvánosság	72
3.6 Érvényesülés, módosítás	73
4. Elfogadás módja és dátuma	74

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXCV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Ruzsa Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

1. sz. ábra - Ruzsa Község elhelyezkedése Magyarországon

Ruzsa község Magyarország Dél-alföldi Régiójában helyezkedik el, Csongrád-Csanád Vármegye egyik települése, a vármegyeszékhelytől, Szegedtől 36 km – az 55-ös úttól 8 km-re, az M5-ös autópályától 25 km-re – Mórahalomtól 20 km-re található.

A község közigazgatási területe összesen 8468 hektár, 85 km² – amelyből megközelítőleg 3000 hektár erdő, Ruzsa közigazgatási területének jelentős hányada 10, 1 % -, ebből 239 ha belterület, 8210 ha külterület és 19 ha zártkert.

A szomszédos települések: Öttömös, Pusztamérges, Üllés, Zákányszék, Mórahalom és Ásotthalom.

Ha Ruzsa község történetét nézzük, viszonylag fiatal településnek mondható, önálló községgé 1950. január 1-én alakult Csorva településnévvel a Magyar Millennium évében, 2000-ben ünnepelte önálló településsé válásának 50. évfordulóját. A községben 1947. július 1-től közigazgatási kirendeltség működött. Ekkor a település neve Ruzsa-járás volt, a jelenlegi nevét 1957. április 1-én kapta.

A helyi lakónépesség 2021. évben 2325 fő – a KSH adatok alapján -, melynek csaknem fele a külterületi szétszórt tanyákon él. A lakóházak száma 1315 db, mely a 2011. évi népszámláláskori adatokhoz képest (1314 db) gyakorlatilag stagnálást jelent, 43,4%-a található belterületen (571), több, mint fele (56,6%) van külterületen (744). Ruzsa alapvetően mezőgazdasági jellegű település, kiterjedt tanyavilággal rendelkezik, amelyet alátámaszt a külterületi ingatlanoknak a belterületiekhez képest magas száma.

¹ Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

2. sz. ábra – Ruzsa község elhelyezkedése a térségben – TeIR

A településünk iránt érdeklődők, valamint a potenciális célcsoportok elsőként a település logójával találkozhatnak, amely létrehozásának célja egy egységes arculat kialakítása, amely megtekintésével beazonosítható a település. A logó Ruzsa képi megjelenítését a település emberléptékű, befogadó társadalmának üzenetét hordozza magán, Ruzsa alapvető értékeit, az emberközpontúságot, az egymásra figyelmet, az otthon fontosságát, a humánus jelképezi. A logóban használt színek, a barna és a zöld, Ruzsa és a természeti környezet, az erdők, legelők, mezőgazdasági területek kapcsolatát hivatottak szimbolizálni. A képi megjelenítésben a készítőik törekedtek arra, hogy többek között fiatalos, lendületes stílusával, hívogató életérzést generáljon abban a célcsoportban, amely Ruzsa hosszú távú fennmaradását hivatott biztosítani: a vidéki élet varázsát kereső, azt megélni szándékozó, otthont kereső családok számára. ²

A település jelképeinek, így a címer használatának szabályait is helyi önkormányzati rendelet szabályozza, a település logójára vonatkozóan az Arculati Kézikönyv ad iránymutatást.

3. sz. ábra - Ruzsa község címere és logója – Forrás Önkormányzat Ruzsa

² Ruzsa Község Arculati Kézikönyve

A község 1964. óta dinamikusan fejlődik, infrastruktúrával jól ellátott. Kiepített belterületi és külterületi villanyhálózat, szilárd útburkolattal ellátott utak, vezetékes földgáz, ivóvíz, telefon, kábel TV, szennyvízcsatorna, biológiai szennyvíztisztító rendszer szolgálja a községben élő emberek mindennapi életét. Egy bank van jelen a községben (OTP ATM), a lakosság informatikai és telekommunikációs igényeit a kornak megfelelően felszerelt Teleház szolgáltatásai elégítik ki. Ruzsát vasút nem köti össze a környező településekkel, csak közút, mely közúthálózat Szeged központú.

A községi közösségi életében tevékenyen részt vesznek a helyi civil szervezetek – jelenleg 18 aktív civil szervezet van a településen -, amelyek működését a képviselő-testület a helyi önkormányzati rendeletében foglaltak alapján támogatja.

Az önkormányzat vezetése nagy figyelmet fordít a községkép kialakítására, közterületei rendezettek, az ide látogató emberek is pozitívan nyilatkoznak erről. A képviselő-testület hivatala – Ruzsai Közös Önkormányzati Hivatal – a falu központjában, rendezett környezetben, parkokkal körülvéve központi, elérhető helyen található. A község központjában található továbbá minden intézmény, a szolgáltatók, vendéglátó, illetve kereskedelmi üzletek, helyi piac, így elmondható, hogy kis távolságon belül minden elérhető, elintézhető a helyi lakosság számára.

A 7 fős képviselő-testület a lehetőségekhez mérten mindent megtesz annak érdekében, hogy a település infrastrukturális fejlődése ne álljon meg, a munkahelyteremtést és a letelepedés elősegítését szem előtt tartva a fiatalok helyben maradását ösztönözze. Ezt célozta meg a képviselő-testület a helyi lakáscélú támogatásokról szóló 5/2017.(III.30.) önkormányzati rendeletének megalkotásával, amelyben lakásépítésre, vásárlásra, bővítésre, felújításra, korszerűsítésre, külön kiemelten energetikai felújításra, korszerűsítésre biztosít kamatmentes kölcsönt.

Nagyon fontos kérdés a lakónépesség megtartása, hiszen a község jövőjét ez nagymértékben meghatározza. Sajnos jelenleg tendencia a kistelepüléseken a lakónépesség csökkenése. Ruzsán a népességi adatok alapján 1997-ben a község lakónépessége 2665 fő volt, 2021. évben 2325 fő.

1. sz. táblázat - Lakónépesség számának alakulása

Évek	Fő	Változás
2016	2401	bázis év
2017	2385	99,33%
2018	2348	98,45%
2019	2343	99,79%
2020	2299	98,12%
2021	2325	101,13%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

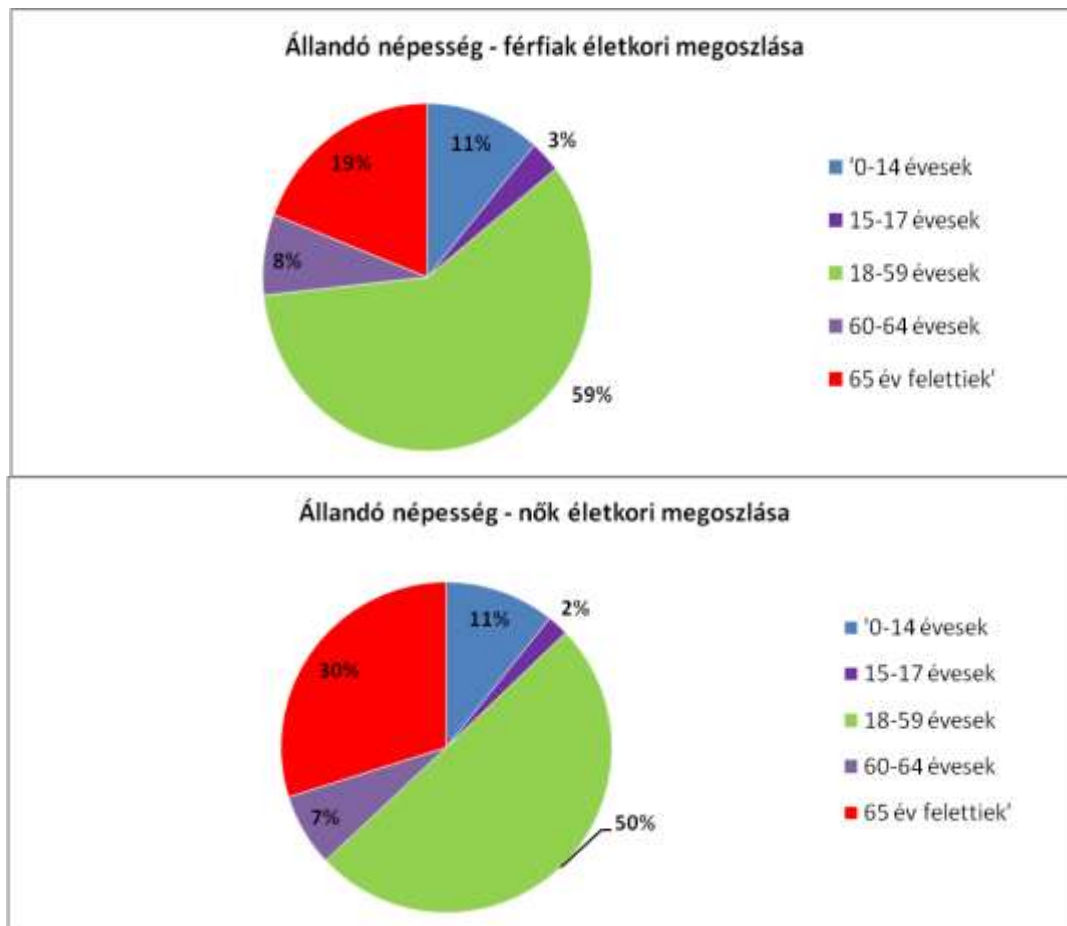
A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

2. számú táblázat – Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021)

Korcsoport	fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya %	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
Állandó népesség száma	1250	1248	2498	50,04%	49,96%
0-2 évesek			51		
0-14 éves	132	150	282	5,28%	6%

15-17 éves	37	24	61	1,48%	0,96%
18-59 éves	619	731	1350	24,78%	29,26%
60-64 éves	85	80	165	3,4%	3,2%
65 év feletti	377	263	640	15,09%	10,53%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A település lakosságának 92,8 %-a magyar nemzetiségű, azonban a 2011. évi népszámlálás alkalmával a népesség 6,7 %-a nem kívánta megjelölni származását. A válaszolók közül - 1,3% vallotta magát német, 0,8% román, 0,2% szerb, 0,2% ukrán származásúnak, nem hazai származást 0,5% jelölt meg.

A lakosság vallási összetételében túlnyomórészt (71,9%-ban) a római katolikus vallás dominál, a megkérdezettek 15,5%-a nem jelölte meg vallását. A válaszolók közül 8,6% nem tartozik egyik vallási közösséghez, felekezethez sem, míg 1,4%-uk egyéb közösséghez tartozik. A református vallás hívei a lakosság 2,2%-át, a görög katolikus vallásé 0,1%-át, míg az evangélikusok a lakosság 0,3%-át teszik ki.

A lakosság kor szerinti megoszlása azt jelzi, hogy az aktív korú lakosok száma csökken, és egyre nő a 65 éven felüliek száma és aránya. A település lakosainak öregedési indexét a 3. számú táblázat mutatja be, mely emelkedést mutat, megfelel az országos mutatóknak.

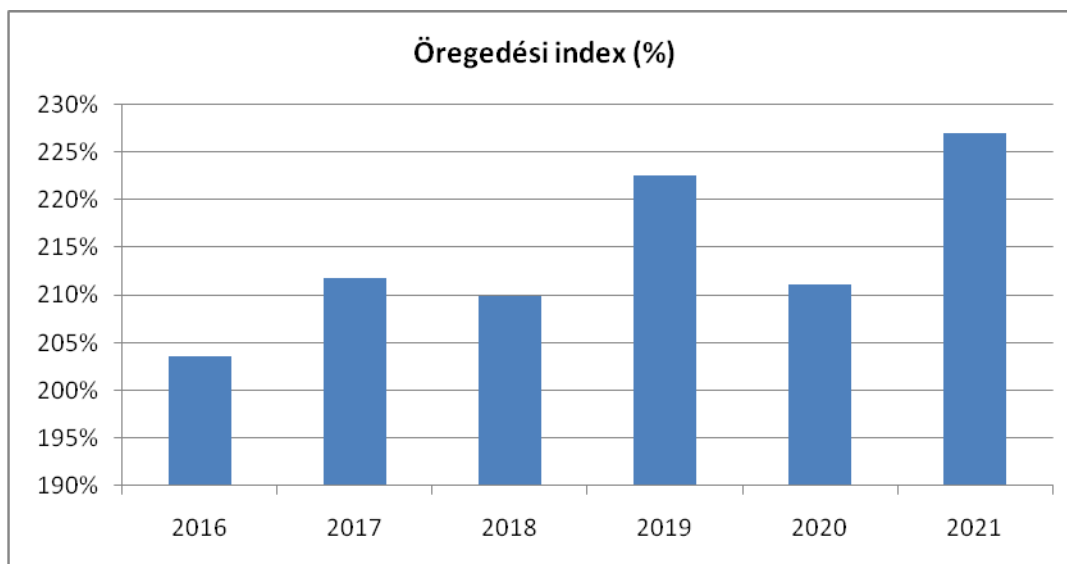
3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2016	580	285	203,51%

2017	597	282	211,70%
2018	596	284	209,86%
2019	614	276	222,46%
2020	608	288	211,11%
2021	640	282	226,95%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)
2016	-6,20
2017	7,52
2018	-0,85
2019	13,22
2020	-0,43
2021	32,87

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat – Természetes szaporodás

Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő)
2016	-10,33
2017	-13
2018	-15,63
2019	-20,89
2020	-23,70
2021	-26

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Mint a 4. és 5. számú táblázatból is látható, a település népessége 2020. évig csökkenő tendenciát mutat, némi növekedés tapasztalható 2021. évben. Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma évről évre negatív irányba befolyásolja a lakónépességet, a 2021. évi emelkedést az állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített számának pozitív hatása okozza.

A születések száma kis mértékű növekedést mutat az elmúlt öt évet nézve, 2017-ben 16 fő, 2018-ban 19 fő, 2019-ben 14 fő, 2020-ban 21 fő, 2021-ben 19 fő született. A halálozások száma 2017-ben 48 fő, 2018-ban 59 fő, 2019-ben 66 fő, 2020-ban 82 fő, 2021-ben 77 fő, amelyből látható a növekedés, a halálozások száma évenként nézve több mint a születések háromszorosa. Sajnos a halálozások száma 2020, és 2021. években kiemelkedően magas volt a településen, amelyhez nagyban hozzájárult a COVID okozta járványhelyzet.

Gazdasági élet

A település gazdasági életében jelentős szerepet játszik a mezőgazdaság. A helyi gazdaság szinte egyoldalúan mezőgazdasági jellegű. A termőföld döntő hányada (32.243 ha) az egyéni gazdaságok művelésében és döntő részben a tulajdonában is van.

A településen nem volt jellemző a nagy volumenű ipari tevékenység jelenléte, azonban kis mértékben, de alakulnak ilyen jellegű vállalkozások.

A mezőgazdaságon kívül a közintézményekben, a kereskedelem és a szolgáltatások területén magánvállalkozásoknál van munkalehetőség, az adózási adatok alapján számuk kis mértékben, de növekedést mutat, amely munkahelyeket, illetve megélhetést jelenthet az itt élőknek. A helyi adóhatósághoz bejelentkező vállalkozások és őstermelők száma:

2016. évben 243 adózó
2017. évben 247 adózó
2018. évben 274 adózó
2019. évben 286 adózó
2020. évben 292 adózó
2021. évben 310 adózó

A helyi lakosok a környező településeken és városokban találhatnak még munkalehetőséget, így Szegeden, Mórahalmon, Üllésen, Pusztamérgesen, Zákányszéken. A munkanélküliek száma az elmúlt öt évet tekintve csökkenő tendenciát mutat, azonban még mindig jelen van a településen. Az elhelyezkedést nehezíti az emberek nem megfelelő egészségi állapota, a megfelelő piacképes szakképzettség hiánya, illetve a képzettségnek nem megfelelő munkahelyek hiánya.

Közművelődés, köznevelés, köznevelés

A Ruzsai Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde biztosítja a helyben élő gyermekek óvodai és bölcsődei nevelését.

A nevelési-oktatási rendszer jól szervezett, önkormányzati fenntartásban, de önállóan gazdálkodó intézményként működik a Ruzsai Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde. A ruzsai óvoda 63 férőhelyes, a bölcsőde 12, a minibölcsőde 6.

A gyermekek általános iskolai oktatását a Szegedi Tankerületi Központ fenntartásában működő Ruzsai Weöres Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola látja el.

A helyi közművelődési feladatok ellátását az önkormányzat művelődési háza és községi könyvtára révén biztosítja a helyi lakosok számára.

Család- és gyermekjóléti Szolgálat

A családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokat Ruzsa Község Önkormányzata saját intézménye a Ruzsai Gondozási Központ által biztosítja az intézmény Ruzsa, Tömörkény tér 5. szám alatti épületében.

A Család- és Gyermekjóléti Központ Készenléti Szolgálatot működtet, melynek célja a Család- és Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a Gytv. 17.§-a és a Szt. 64.§ (2) bekezdése szerint, a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, a személy krízishelyzetét észlelő rendszert működtet.

Szociális alapszolgáltatás

Az önkormányzat önként vállalt feladatai körében az önkormányzati fenntartású önállóan gazdálkodó Ruzsai Gondozási Központ felügyeletével biztosítja az időskorúak nappali ellátását, a tanyagondnoki szolgálat működtetését, amely intézmény az alábbi személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatásokat biztosítja a lakosság részére:

- házi segítségnyújtás,
- szociális étkeztetés,
- idősek nappali ellátása 30 fő részére,
- tanyagondnoki szolgáltatás 3 tanyagondnoki körzetben.

A szociális ellátás intézménye emellett Ruzsán a Napsugár Integrált Szociális Intézmény Csongrád-Csanád Vármegye Pipacs Idősek Otthona Ruzsa 110 főnek biztosít ellátást bentlakással.

Egészségügyi alapellátás, járóbeteg szakellátás

Az egészségügyi ellátás jól szervezett, szakorvosi (reumatológia, fül-orr-gégészet, szemészet, bőrgyógyászat, pszichiátria, nőgyógyász szakrendelés), háziorvosi, fogorvosi rendelés, labor, és védőnői szolgálat működik két védőnői körzettel.

A településen 2 háziorvos és körzeti ápolónő, 1 fogorvos és a 24 órás ügyeleti ellátást biztosító központi ügyelet mellett mentőállomás és gyógyszerár is működik.

Természeti adottságok, turisztika

A település körül több ezer hektáros telepített erdő és erdősáv található, melyekben megtalálható a nyár, bükk, tölgy, akác, fenyő és a fekete dió. A község környéke átvonulási időszakban a darvak pihenőhelye. Az erdők kirándulásra, az erdei pihenőhelyek infrastrukturális ellátottsága campingezésre, táborozásra nyújt lehetőséget. Az erdőterületen megcsodálható a közel 100 éves kocsányos tölgy facsoport, az Alföld növény- és állatvilága.

Több alföldi vármegye természetjáróinak igénye alapján, az 1990-es évek elején kezdődött meg az Alföldi Kéktúra útvonalának kialakítása. Az útvonal végleges kialakítása és felfestése 2000-ben fejeződött be, amely útvonal érinti Ruzsát.

A túra Ruzsát érintő szakaszai:

Petróczi Iskola – Ruzsa 21,5 km

Ruzsa – Bordány 19,5 km

Az Alföldi Kéktúra Csongrád-Csanád vármegyei szakasza is szerepel a Hungarikumok Gyűjteményében, a Magyar Értéktárban.

Ruzsán 11 szálláshelyszolgáltató 87 férőhellyel várja a településre érkezőket, azonban ez a tevékenység csak kiegészítő jövedelmet biztosít számukra.

Értékeink, küldetésünk

Az egyenlő bánásmód elveinek betartása az Európai Unió és a hazai társadalom elvárása. Az Országgyűlés elismerte minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, valamint kinyilvánította, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami feladat. Az élet valamennyi területén meg kell előzni a hátrányos megkülönböztetést és elő kell segíteni az egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét. Az esélyegyenlőség biztosítása a kormány, az állam, az önkormányzatok és intézményeik feladata. Fontos, hogy minden állampolgár számára egyenlő esélyeket biztosítsunk a fő esélyegyenlőségi területek mindegyikén:

- A családbarát munkahelyi körülmények megteremtésében és erősítésében.
- A nemek közötti esélykülönbségek csökkentésében.
- Az akadálymentesítésben.
- A fogyatékkal élők életminőségének és munkaerő-piaci esélyeinek javításában.
- A romák életminőségének és munkaerő-piaci esélyeinek javításában.

Más hátrányos helyzetű csoportok munkapiaci és társadalmi esélyeinek javításában.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Ruzsa Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A helyi lakosság számára a legnagyobb gondot a megélhetés jelenti, ezt követi a munkahelyteremtés, majd a betegség, egészség. Megjelent a szakképzett fiatal munkaerő megtartásának szükségessége is. A fiatalok szívesen laknak itt, a jövőbeni sikeres fejlesztések, például munkahelyteremtést eredményező fejlesztések esetén reális esély lehet arra, hogy nőjön a település népességmegtartó ereje.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete.
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés 28. pontja értelmében a Kormány társadalmi felzárkózásért felelős tagjaként, a belügyminiszter módszertani útmutatót tesz közzé a HEP elkészítésének részletes szempontjairól, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)

- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A helyi önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a képviselő-testületnek adott törvényi felhatalmazás, amely alapján az esélyegyenlőségi célcsoportokat is érintő, őket támogató rendeleteket hozhat.

Helyi rendeletek, amelyek az esélyegyenlőség szempontjából relevánsak:

- **Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2018.(V.31.) önkormányzati rendelete a települési támogatások rendszeréről és a szociális ellátásokról**, amely rendelet célja, hogy a szociális biztonság megerősítése és megőrzése érdekében az állam által biztosított ellátásokon túlmenően szabályozza a pénzügyi és természetbeni juttatások, valamint a szociális ellátások igénybevétele helyi szabályait a Ruzsa község közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel, vagy tartózkodási hellyel rendelkező magyar állampolgárok, letelepedettek, hontalanok, a magyar hatóság által menekültként vagy oltalmazottként elismert személyek, valamint az Európai Szociális Kartát megerősítő országoknak Magyarország területén jogszerűen tartózkodó állampolgárai rendkívüli települési támogatás megállapításának vonatkozásában

- **Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testületének 3/2023.(III.2.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat 2023. évi költségvetéséről**

- **Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testületének 22/2022.(X.27.) önkormányzati rendelete a szociális célú tüzelőanyag juttatásának szabályairól** – amely rendelet alapján a szociális ellátás keretében, természetbeni juttatásként szociális célú tüzelőanyag támogatást nyújthat az arra rászorultaknak a rendelkezésre álló tűzifa mennyiségéig.

- **Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testülete 15/2021. (XII.9.) önkormányzati rendelete a gyermekvédelem helyi rendszeréről**. A Képviselő-testület a gyermekvédelem helyi rendszeréről szóló törvényben és e rendeletben foglaltak alapján biztosítja a pénzügyi és természetbeni, a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat.

A kötelező feladatokon túlmenően pénzügyi és természetbeni ellátásként a rendkívüli gyermekvédelmi támogatást, személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás keretében a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekétkeztetési feladatokat bölcsőde, napköziotthonos óvoda és általános iskolai napközi fenntartásával, a gyermekjóléti szolgálat működtetését a Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Integrált Szociális és Gyermekjóléti Központ működtetésével társulás keretében biztosítja.

- **Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testülete 9/2019. (VI.27.) önkormányzati rendelete a helyi közművelődési feladatok ellátásáról**, a rendelet célja, hogy Ruzsa község polgárainak érdekeit szem előtt tartva a helyi közművelődési feladatok támogatásával - mint kötelező önkormányzati feladat – a helyi adottságok, értékek és kulturális szükségletek figyelembevételével meghatározza, hogy mely közművelődési feladatok milyen formában és mértékben kerülnek ellátásra, meghatározza az ellátás további szabályait az eredményes feladatellátás, az együttműködés hatékonyságának növelése érdekében. Az önkormányzat a feladatellátás eredményessége, céljai elérése érdekében együttműködhet – különösen helyi - költségvetési szervvel, gazdálkodó szervezettel, nonprofit szervezettel, természetes és jogi személlyel, vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel, civil szervezettel.

Ruzsa Község Önkormányzata kiemelt célkitűzései a közművelődési alapszolgáltatások javítása érdekében:

- a. Iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási lehetőségek megteremtése.
- b. A mentális kultúrát és önismeretet fejlesztő alkalmak, tanfolyamok szervezése.
- c. Különböző életkorú, érték- és érdekrendszerű civil közösségek művelődési szándékának támogatása.
- d. Fórumok, estek, találkozók szervezése, szolidáris akciók fogadása, civil szervezetek közötti együttműködés támogatása, közösségi tér biztosítása.
- e. Ruzsa község környezeti, szellemi, művészeti, népművészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása.
- f. Az egyetemes, nemzeti, nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés, befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása, különösen: nemzeti ünnepek, nőnap, ünnepi könyvhét, ismeretterjesztő előadások, kultúra napja, gyermek könyvhét, anyák napja, télapó ünnepség, községi karácsony, stb.
- g. Az ismeretszerző, amatőr alkotó- és művelődő közösségek tevékenységének támogatása, különösen: nyugdíjas klub, foglalkoztató tábor, stb.
- h. A helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének segítése, különösen a találkozók szervezése, testvértelepülési kapcsolatok ápolása, stb.
- i. A különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése, különösen a határon túlnyúló együttműködések, testvértelepülési kapcsolatok útján stb.
- j. A szabadidő kulturális célok eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítása, különösen: zenehallgatás, előadások, sport- és egyéb foglalkozásokhoz szükséges helyszín és eszközök biztosítása, stb.
- k. A nyilvánosság megteremtése az önkormányzat támogatásával megjelentetett helyi újságban, ezenkívül az önkormányzat és intézményeinek honlapján, internetes közösségi oldalain. Közérdekű, közhasznú kiállítások, programok szervezése és lebonyolítása.

- **Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2017.(III.30.) önkormányzati rendelete a helyi lakáscélú támogatásokról** – mely keretében Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testülete a tárgyévi költségvetésben megállapított fejlesztési pénzeszköze terhére elkülönített pénzalapból a rendelkezésre álló keretösszeg kimerüléséig e rendeletben fennálló feltételek fennállása esetén támogatást nyújthat a településen állandó lakóhely létesítésével letelepedni szándékozók részére Ruzsa község közigazgatási területén belül elhelyezkedő lakás

a) építésére, b) vásárlására, c) a tulajdonukban lévő lakás legalább egy lakószobával történő bővítéséhez, d) a tulajdonukban lévő lakás felújításához, korszerűsítéséhez: - komfortfokozat növelése, - fűtés korszerűsítése (pl: kazán cseréje), - egyéb jellegű olyan felújítás, mely a lakás lakhatóságát biztosítja (pl.: tetőszerkezet felújítása, szerkezeti megerősítés, fürdőszoba felújítása, stb.) e) a tulajdonukban lévő lakás energetikai felújításához, korszerűsítéséhez: - hőszigetelés, - nyílászárók cseréje, - fűtés korszerűsítése energiahatékonyság növelésével (kondenzációs-, faelgázosító-, biomassza-, pellet kazán beépítése), - napelem- vagy napkollektor beépítése.

- **Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testületének 20/2016.(XII.1.) önkormányzati rendelete a helyi civil szervezetek pénzügyi támogatásának rendjéről** - az Önkormányzat elismeri és támogatja a helyi civil szervezetek helyi közéletre gyakorolt hatását, az önkormányzati feladatok megvalósítása érdekében végzett tevékenységet. Támogatja a polgárok közéletbe való bevonását, a kulturális, a közművelődési, az oktatás-nevelési, a szociális és karitatív tevékenységet, a természeti és épített környezet megóvását, a közrend- és vagyonvédelem biztosítása érdekében végzett tevékenységet, a sportolás és egészséges életmód, a szórakozás, az esélyegyenlőség, a hagyományápolás megteremtése és a rászorulóknak támogatása érdekében végzett tevékenységet.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A program figyelembe veszi Ruzsa Község Önkormányzatának mindazon dokumentumait, melyek kitérnek az esélyegyenlőség megvalósítására, így különösen:

- Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testülete 12/2019. (IX.26.) önkormányzati rendelete Ruzsa Község Helyi Építési Szabályzatáról
- Ruzsai Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja
- Ruzsai Weöres Sándor Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja
- Fenntartható Fejlődés Helyi Programja - Local Agenda 21
- Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiója
- Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testületének 2020-2024. évekre vonatkozó Gazdasági Programja
- 2023. évi költségvetés /Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testülete 3/2023.(III.2.) önkormányzati rendelete az Önkormányzat 2023. évi költségvetéséről./
- Ruzsa Község Településfejlesztési Stratégiája

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Társulási megállapodások, mely társulási formák segítik a lakosságot a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáféréshez:

- Homokháti Önkormányzatok Kistérségfejlesztési Társulása – területfejlesztési önkormányzati társulás, terület és településfejlesztési feladatok ellátása
- Homokháti Kistérség Többcélú Társulása - jogi személyiséggel rendelkező társulás – közoktatási, gyermekjóléti, szociális, egészségügyi, kulturális, sport és településfejlesztési feladatok ellátása
- Dél-alföldi Térségi Hulladékgazdálkodási Társulás – jogi személyiséggel rendelkező társulás – a társulásban részt vevő önkormányzatok hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó feladataik koordinálása, környezetvédelmi fejlesztések közös megvalósítása

- Mórahalom és Térsége ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás - jogi személyiséggel rendelkező közüzemi közszolgáltató önkormányzati társulás - megfelelő minőségi ivóvíz ellátási feladatok

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Vannak olyan adatok, amelyek a jogszabályi változások miatt már nem relevánsak (pl. egyes ellátási formák megváltozása, megszűnése), ott ez a tény jelölésre kerül. Azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011.évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek. A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A társadalmi leszakadás nagyobb részben a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Településünkön roma közösség számottevően nincs jelen, ezért a mélyszegénység fogalma nem kapcsolódik szorosan ehhez a népcsoporthoz.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

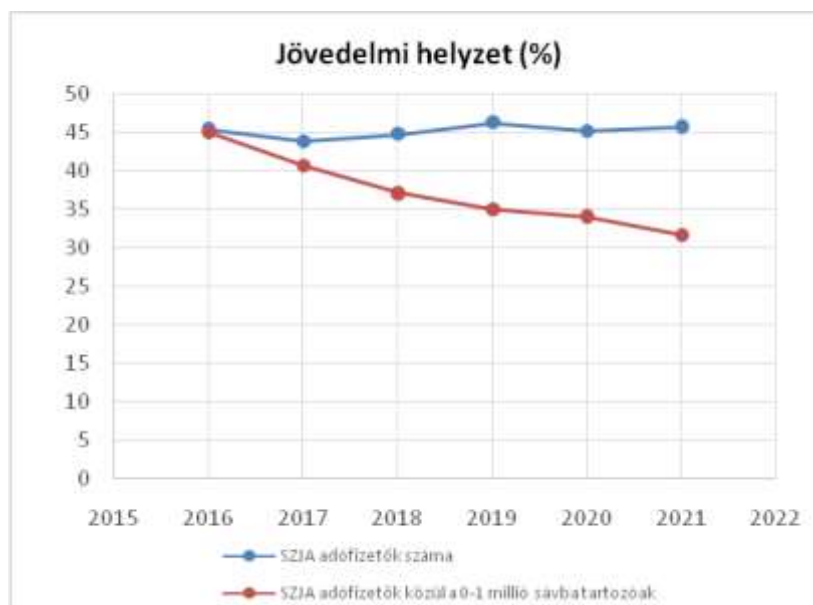
A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből, transzferjövedelmekből.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek és a megváltozott munkaképességűek. Településünkön a tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, hiszen a regisztrált munkanélküliek közül nagyobb arányt képviselnek a 8 általános és annál kevesebb osztályt végzettek.

3.1. számú táblázat – Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában	az állandó népesség %-ában
2016	45,37	45,07
2017	43,85	40,76
2018	44,78	37,18
2019	46,27	35,06
2020	45,16	34,14
2021	45,76	31,76

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

Önkormányzatunk az Flt. 8. § (4) bekezdésében foglaltak alapján külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- a) közfoglalkoztatást szervez,
- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

Folyamatosan részt veszünk pályázat útján a közfoglalkoztatási programokban, valamint a nyári diákmunka-programban is, amely során évente átlagosan 12 helyi 16-25 év közötti nappali képzés keretében tanulmányait folytató fiatalnak biztosítunk munkalehetőséget egy-egy hónapra.

Önkormányzatunk, mint munkáltató munkavállalóival szemben szem előtt tartja minden esetben az egyenlő bánásmód követelményének megtartását.

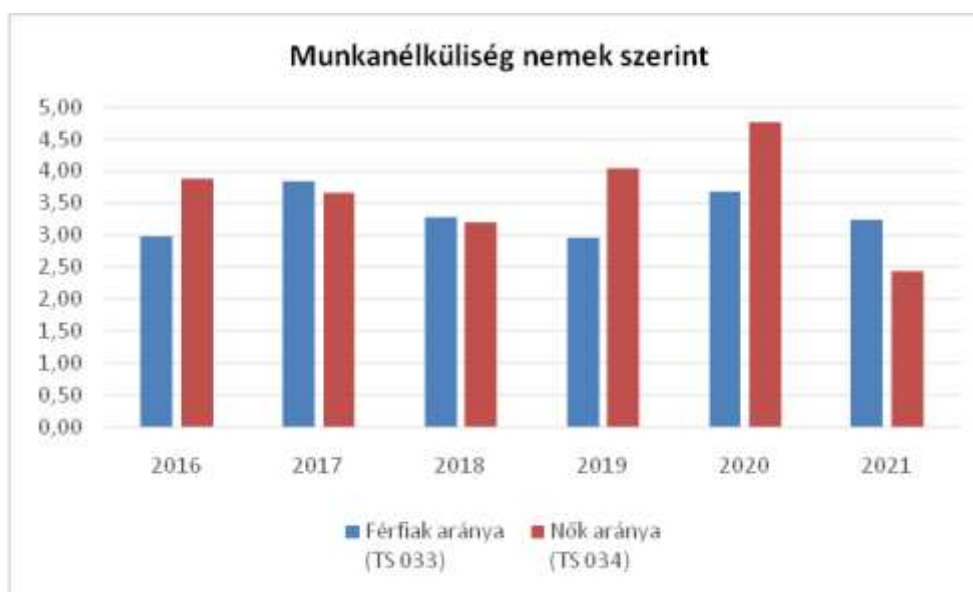
Nem fordult még elő, hogy a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmazott volna ugyanazon jellegű és feltételhez kötött alkalmazás során. Természetesen előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében e megkülönböztetés nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés.

- a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

3.2.1. számú táblázat – Munkanélküliségi ráta nemek szerint

év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körébe		
	Férfiak aránya	Nők aránya	összesen
2016	2,97	3,87	3,42%
2017	3,84	3,66	3,75%
2018	3,28	3,19	3,24%
2019	2,96	4,04	3,50%
2020	3,67	4,75	4,21%
2021	3,23	2,43	2,83%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A településen élő nyilvántartott álláskeresők száma az aktív korú lakosság számához képest 2,83 % és 4,21 % közé esik a vizsgált időszakban. A 15-64 év közötti lakónépesség számához képest a nyilvántartott álláskeresők száma az elmúlt öt évet vizsgálva csökkenő tendenciát mutat, amely megfelel az országos tendenciának, azonban a nemek közötti arányt vizsgálva megállapítható, hogy a férfiak aránya átlagosan magasabb, mint a nőké a nyilvántartott álláskeresők között.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	fő összesen	57	62	53	56	66	45
20 éves vagy az alatti	fő	1,00	3,00	2,00	7,00	2,00	0,00
	%	1,75%	4,84%	3,77%	12,50%	3,03%	0,00%
21-25 év	fő	8,00	8,00	7,00	1,00	5,00	5,00
	%	14,04%	12,90%	13,21%	1,79%	7,53%	11,11%
26-30 év	fő	2,00	5,00	4,00	6,00	6,00	4,00
	%	3,51%	8,06%	7,55%	10,71%	9,09%	8,89%
31-35 év	fő	5,00	6,00	4,00	3,00	4,00	5,00
	%	8,77%	9,68%	7,55%	5,36%	6,06%	11,11%

36-40 év	fő	3,00	5,00	1,00	6,00	5,00	3,00
	%	5,26%	8,06%	1,89%	10,71%	7,51%	6,67%
41-45 év	fő	6,00	2,00	4,00	6,00	5,00	5,00
	%	10,53%	3,23%	13,3%	12,4%	8,8%	6,6%
46-50 év	fő	6,00	6,00	5,00	4,00	7,00	1,00
	%	10,53%	9,68%	9,43%	7,14%	10,61%	2,22%
51-55 év	fő	5,00	4,00	5,00	8,00	5,00	1,00
	%	8,77%	6,45%	9,43%	14,29%	7,58%	2,22%
56-60 év	fő	10,00	12,00	11,00	5,00	10,00	5,00
	%	17,55%	19,35%	20,75%	8,93%	15,15%	11,11%
61 év felett	fő	11,00	11,00	10,00	10,00	17,00	16,00
	%	19,30%	17,74%	18,87%	17,86%	25,76%	35,56%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek száma 2016. évhez képest csökkent 2021. évre. A korcsoportokat nézve 2016-2020. között a 21-35 év közötti munkanélküliek aránya a regisztrált munkanélküliekhez képest magas. Ennek oka lehet a képzettségnek nem megfelelő munkahely jelenlétének hiánya a településen, a képzettségek vagy képességek hiánya.

3.2.3. számú táblázat – A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	Nők aránya a 180napon túli nyilvántartott álláskeresőkn belül
2016	45,61	46,15
2017	54,84	35,29
2018	64,15	41,18
2019	51,79	55,17
2020	45,45	46,67
2021	35,56	37,50

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek száma csökkenő tendenciát mutat.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

Az elmúlt öt évet vizsgálva megállapítható, hogy csökkent ugyan az alacsony iskolai végzettségűek száma, azonban 2021. évben az általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma még mindig a nyilvántartott álláskeresők 42,22 %-a. A felzárkóztatás érdekében megoldást jelenthet továbbra is piacképes képzések szervezése, munkahelyek létesítése.

3.2.4. számú táblázat – Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		Általános iskolai végzettség		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	57	2	3,51%	28	49,12%	27	47,37%
2017	62	1	1,61%	23	37,10%	38	61,29%
2018	53	2	3,77%	20	37,74%	31	58,49%
2019	56	4	7,14%	25	44,64%	27	48,21%
2020	66	3	4,55%	27	40,91%	36	54,55%
2021	45	1	2,22%	19	42,22%	25	55,56%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályával együttműködve és az Önkormányzat lehetőségeihez mérten minden évben részt vesz a közfoglalkoztatási programokban.

2016. évben a közfoglalkoztatottak száma átlagosan 103 fő volt. Az általános hosszabb idejű közfoglalkoztatás támogatása mellett kettő mintaprogramhoz részesült támogatásban önkormányzatunk, földutak karbantartásához, valamint mezőgazdasági termeléshez. Az Önkormányzatnál a külterületi utak karbantartása és a parkok, közterületek gondozása érdekében a közfoglalkoztatást 2021. évben is 100%-os támogatásban részesült önkormányzatunk a településen élő aktív korú munkanélküliek közfoglalkoztatásához, így jelentős létszámot tudtunk foglalkoztatni az önkormányzatnál és intézményeinél.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai

Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma	Közfoglalkoztatottak száma
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	106	103
2017	92	81
2018	71	56
2019	60	48
2020	58	41
2021	51	40

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyét nehezíti a településen élő munkanélküliek körében, hogy a munkába járás költségei viszonylag magasak, így a munkaadók előnyben részesítik inkább a helyben lakó munkavállalók felvételét. Településünkön munkalehetőséget nagyrészt a közintézmények, valamint vállalkozások adnak. Mezőgazdaságban idényjellegű munkát tudnak vállalni a munkát keresők. A munkanélküliség enyhítését szolgálja, ha a településen nagyobb vállalkozás/ok telepednének le, esetleg feldolgozó üzem/ek, melyek a szakképzetlen állástalanok számát csökkentenék.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat – Pályakezdő állás keresők száma

Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	57	3
2017	62	6
2018	53	6
2019	56	8
2020	66	4
2021	45	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő állás keresők aránya fokozatosan csökkenő tendenciát mutat, amely pozitívként értékelhető, a 3.2.6 számú táblázatból látható, hogy 2021. évben nem volt nyilvántartott pályakezdő állás kereső. Önkormányzatunk lehetőségeihez mérten intézményeiben szívesen alkalmaz pályakezdő szakembereket.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A településen nem kerül szervezésre.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Önkormányzatunknak és intézményeinek a közfoglalkoztatási program keretében van lehetősége a településen élő aktív korú munkanélküliek foglalkoztatására.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Önkormányzatunknál nem fordult elő a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A Ruzsai Teleházban biztosított digitális eszközök hozzáférése, igény esetén segítséget nyújt az ügyintéző az ismeretbővítéshez, eszközhasználatához. A településen wifi használati pontok kerültek kialakításra, így a közterületeken ingyenes internethozzáférés biztosít az Önkormányzat.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A helyi települési önkormányzat rendeletben szabályozza a települési támogatás keretében nyújtott ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályait.

3.3.1. számú táblázat – Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök – Álláskeresőek ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	57	3,71%	11	19,30%
2017	62	4,12%	10	16,13%
2018	53	3,61%	11	20,75%
2019	56	3,85%	12	21,43%
2020	66	4,70%	29	43,94%
2021	45	3,21%	26	57,78%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat – Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök – Álláskeresőek ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	17	29,82%	n.a.	-	28	49,12%
2017	23	37,10%	26	42,66%	33	53,23%
2018	23	43,40%	22	41,75%	34	64,15%
2019	18	32,14%	21	37,48%	30	53,57%
2020	9	13,64%	15	22,88%	38	57,58%
2021	6	13,33%	9	20,33%	32	71,11%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat – Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma
	fő
2016	n.a.
2017	6
2018	8
2019	6
2020	7
2021	7

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Községünkben nincs bérlakás-állomány, szociális lakhatást biztosító lakás. Az egyéb lakáscélra használt, nem lakáscélú ingatlanok száma 10 db, melyeknek a bérlése folyamatos.

A község területén jelenleg 1440 lakás található, ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma kb. 210 db, ugyanis a település nagy kiterjedésű tanyavilágában lévő tanyák nagy része rossz állapotú. A településen nincs hajléktalan.

Az Önkormányzat a rendeletében fennálló feltételek esetén helyi támogatással nyújt segítséget azoknak, akik Ruzsán lakást vásárolnak, építenek vagy lakásukat korszerűsítik, felújítják. Lakhatást segítő támogatás a települési támogatások keretében biztosított.

3.4.1. számú táblázat – Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db)	Épített lakások száma	Épített lakások száma 1000 lakásra	1-2 szobás lakások aránya	A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya	A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya
	db	db	db	%	%	%
2016	1315	0	0,00	46,92	41,52	43,80
2017	1315	0	0,00	46,92	41,29	43,65
2018	1315	0	0,00	46,92	41,60	43,88
2019	1316	1	0,76	46,88	41,64	43,84
2020	1316	0	0,00	46,88	41,79	43,92
2021	1317	1	0,76	46,85	41,99	44,04

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány : a településen nincs bérlakás.

b) szociális lakhatás: a településen nincs szociális lakás.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok: a településen nincs ilyen ingatlan.

e) lakhatást segítő támogatások:

3.4.3. számú táblázat – Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	766
2018	n.a.	630
2019	n.a.	487
2020	n.a.	634
2021	n.a.	1 020

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Településünkön is előfordulnak olyan rendkívüli élethelyzetek, amely során nehéz helyzetbe kerülnek családok, azonban önkormányzatunk a települési támogatási rendszerében lehetőségeihez mérten segítséget nyújt e családoknak kérelemre, vagy hivatalból. Önkormányzatunk természetbeni juttatásokkal is segíti a családokat, az eddigi években sikeres pályázat benyújtását követően szociális célú szén-tudott kiosztani a helyi rendeletben szabályozottak szerint a rászorulóknak között.

Lakhatás egyéb jellemzői: a tanyán élőknek nehezebb megközelíteni a község központját, mivel az időjárás viszonyosságai miatt a földutak állapota nem mindig megfelelő. Az önkormányzat lehetőségeihez mérten karbantartja a földutakat, de évente csak egyszer-kétszer tudja gréderrel elsimítani, helyrehozni azt.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Ruzsa község területén nincs szegregátum, de a tanyán élők nehezebben érik el a szolgáltatásokat, azonban a tanyagondnoki szolgáltatás révén a kapcsolattartás folyamatos. Az ellátandó feladatok köre sokrétű és összetett, de a legsűrűbben előforduló tevékenységek egyszerűek: bevásárlás, orvosi vizsgálatra történő szállítás és az étkeztetés, legtöbbször ezekre van a legnagyobb igény. A külterületi utak karbantartását az önkormányzat lehetőségeihez mérten végzi, azonban nem tud mindenhol a szükséges mértékben a megfelelő időben odaérni. Sikeres pályázatnak köszönhetően 7 frekvenciált helyen lévő külterületi buszváróhoz került szigetüzemű napelemes világítórendszer kiépítésre, azonban a többi buszváróba is szükséges lenne.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A településen 2 fő házi orvos és 1 fogorvos áll a lakosság rendelkezésére. Védőnői álláshelyek száma 2013 –tól 1,5 fő.

A településen központi orvosi ügyelet működik, fogorvosi ügyelet Szegeden érhető el, amely 35 km-re van a településtől.

A településen gyógyszerár működik, a gyógyszerári ügyelet a 12 km-re lévő Üllésen van.

Az Önkormányzat önként vállalt feladati körében járóbeteg-szakellátást működtet, az orvosok meghatározott napokon várják a helyi betegeket.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgáltatások száma	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma	Közügygyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	2	1	1	n.a.	n.a.
2017	0	2	1	1	83	33,66
2018	0	2	1	1	86	30,18
2019	0	2	1	1	89	23,09
2020	0	2	1	1	68	22,16
2021	0	2	1	1	65	16,88

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A lakosság egészségének megőrzése céljából a lehetőségekhez mérten a pályázati lehetőségek függvényében kerülhet sor helyben nem elérhető egészségügyi szűrővizsgálatok megszervezésére, melynek keretében a számos szűrővizsgálaton túlmenően, egészségmegőrzéssel, mentálhigiénéiával kapcsolatos előadáson vehetnek részt az érdeklődők. A programok meghirdetése a Ruzsai Hírekben, plakátokon, honlapon, a község közösségi oldalán az egész lakosságot érintően megtörténik. Évente több alkalommal szükség lenne szűrővizsgálatokra itt helyben.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Jelenleg a Ruzsa Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde két konyhája látja el a közétkeztetési feladatokat. Az alapanyagok kiválasztása során az ételmezésvezető a jogszabályi előírások figyelembevételével előtérbe helyezi az egészséges táplálkozás szempontjait. Csökkentett zsírtartalmú alapanyagok beszerzésére törekednek (sovány és szárnyas húskok, tejtermékek), helyi termelőktől vásárolják a zöldséget, gyümölcsöt, só és cukorszegényen készítik az ételeket.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A településen focipálya, tenispálya, kézilabda pálya, kosárlabda pálya, kültéri kondi park áll rendelkezésre a sportolni vágyók számára. A Ruzsát körülvevő erdő lehetőséget biztosít a friss levegőn történő futásra, sétálásra. A kerékpározni vágyók kiépített úthálózaton sportolhatnak.

Minden évben megszervezi az önkormányzat a kerékpárversenyt, valamint a közösségi színtérben fitness torna, gerinctorna kerül megszervezésre, melyekre nagy az érdeklődés a helyi és környékbeli lakosok részéről is.

A községnek nincs Sportcsarnoka, amely a lakosság sportolás iránti igényeit elégítené ki rossz idő esetén. A sportot kedvelők számára fedett sportolási lehetőség Mórahalmon, Bordányban és Zákányszéken van, ezek a települések 19-25 km-re vannak Ruzsától.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Idősek nappali ellátása

A Ruzsai Gondozási Központ nappali ellátást nyújt, a saját otthonukban élő időseknek biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. A társas kapcsolatok ápolása, a pozitív ingerek hatása, a feleslegesség érzését csökkentő hasznos időtöltés jótékonyan hat az ellátásban részesülő egészségi és mentális állapotára egyaránt.

Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetés Ruzsa község közigazgatási határán belül élő teljes lakosságra kiterjed.

A szociális rászorultság feltételeit a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, valamint a települési támogatások rendszeréről és a szociális ellátásokról szóló 8/2018.(III.31.) önkormányzati rendelet szabályozza.

Házi segítségnyújtás:

A házi segítségnyújtás keretében, a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében biztosítja a gondozó, az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

Tanyagondnoki szolgálat

A tanyagondnoki szolgáltatás célja, a külterületen lakó népesség közötti települési hátrányokból adódó különbségek csökkentése, ott élők esélyegyenlőségének biztosítása. A szolgáltatás feladata a külterületi szétszórt tanyavilágban élő lakosság életfeltételeinek javítása, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz valamint egyes alapellátásokhoz való hozzájutás biztosítása.

Ruzsán a külterületen az összlakosság 43 %-a él, ahonnan a belterületen lévő infrastrukturális szolgáltatások nehezebben érhetők el. A szociális ellátások tervezése során kiemelt figyelmet érdemel a külterületi népesség, mivel átlagos életminősége, lakhatási színvonala, egészségi állapota, foglalkoztatottsága, iskolázottsága fokozottan igényli azt.

g) drogprevenációs szolgáltatások;

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az egyenlő bánásmód követelményét Önkormányzatunk és intézményei érvényesítik a szolgáltatások igénybevétele, a támogatások nyújtása, a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

Az időskorúak járadéka, ápolási díj, alanyi és normatív alapon járó közgyógyellátásra való jogosultság, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása, erről hatósági bizonyítvány kiállítása ellátási formák megállapítása 2013. január 1-jétől a járási hivatalokhoz került.

3.7 Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

A községi élet egyik színtere a helyi közösségi színtér és könyvtár, ahol tanfolyamokkal, klubszerű foglalkozásokkal nyújtanak lehetőséget a lakossági önképzéshez, mellette a szórakozáshoz, testedzéshez, a kultúra területeinek minél szélesebb műveléséhez. A heti rendszerességgel zajló foglalkozásokon, eseményeken kívül alkalmi programokon vehetnek részt a falu lakosai, a más településekről ide látogatók.

Az éves munkaterv a közművelődési rendelet szerint év elején, az adott évi költségvetés ismeretében kerül elfogadásra. A közösségformálást és aktív együttlétet segítik a helyi civil szervezetek foglalkozásaikkal, csoportjaikkal.

3.7.1. számú táblázat – Intézményi ellátottság (2019)

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint)	Sportcsarnok, sportpálya léte	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma	Közművelődési intézmények száma
db	van/nincs	db	db
1	nem	2 834	1

Forrás: TeIR, KSH Tsart

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Településünkön nincs roma nemzetiségi önkormányzat.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A mélyszegénységben élők munkalehetőségei korlátozottak, segítség nélkül nem tudnak kitörni ebből a helyzetből.	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása, a képességeiknek megfelelő foglalkoztatási lehetőségek felkutatása, munkahelyek létesítése.
A regisztrált munkanélküliek nagy száma csupán 8 általános vagy az alatti iskolai végzettséggel rendelkezik.	Piacképes képzettséget adó képzési lehetőségek felkutatása és az érintettek tájékoztatása.
A lakosság megélhetése nehéz, fennáll az eladósodás veszélye.	A helyi emberek, családok életminőségének folyamatos figyelemmel kísérése, a problémákhoz igazított támogatási rendszer kialakítása.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A gyermekvédelmi rendszer működtetésében az önkormányzatoknak kiemelkedő szerepe és felelőssége van a személyi és tárgyi feltételek megteremtésében, a kötelező feladatok ellátásához az önkormányzatokat terhelő pénzügyi fedezet biztosításában. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a gyermekvédelmi törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak, nők)	1 260	1 249	2509	50,22%	49,78%
0-2 évesek (összes száma, aránya)	52			2,07%	
0-14 éves (férfiak, aránya; nők, aránya)	142	134	276	5,66%	5,34%
15-17 éves (férfiak, aránya; nők, aránya)	38	26	64	1,51%	1,04%

Forrás: TeIR, KSH Tsart

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A törvény a gyermeki jogok védelmét minden olyan természetes és jogi személy kötelességévé teszi, aki a gyermekek nevelésével, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

Fontos olyan észlelő- és jelzőrendszer működtetése, amely lehetővé teszi a gyermekeket általában veszélyeztető okok feltárását, valamint egyes gyermekek veszélyeztetettségének időben történő felismerését. Ennek érdekében figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek életkörülményeit, szociális helyzetét, a gyermekjóléti és egyéb szociális ellátások iránti szükségletét, továbbá a gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét.

A gyermekvédelem rendszeréhez kapcsolódó feladatot ellátó személyek, szervezetek, intézmények, hatóságok (óvoda, iskola, önkormányzat, jegyző, gyermekorvos, védőnő, rendőrség) kötelesek jelezni, ha a gyermek veszélyeztetettségét észlelik, súlyosabb esetben hatósági intézkedést kezdeményezni. A felsorolt személyek, szervezetek, intézmények kötelesek

együttműködni, mely jelzőrendszer településünket érintően megfelelő együttműködést és alapot ad a feladatok ezirányú ellátásához.

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII.23.) Korm. rendelet 3.§-a szabályozza a települési önkormányzat jegyzőjének feladat-és hatáskörét:

- gyámhatósági ügyekben megkeresésére környezettanulmányt készít,
- megállapítja a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény való jogosultságát,
- megállapítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetének fennállását,
- ellátja a törvényben vagy kormányrendeletben hatáskörébe utalt egyéb gyermekvédelmi és gyámügyi feladatokat.

Az állam és a települési önkormányzatok az alábbi ellátások, hatósági intézkedések keretében tesznek eleget a gyermekek védelmére vonatkozó kötelezettségeiknek:

- Pénzbeli és természetbeni ellátások (rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, hátrányos helyzet megállapítása, ehhez kapcsolódó gyermekétkeztetési feladatok és Erzsébet utalványok kiosztása, egyéb települési támogatások biztosítása)
- Személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások (pl. gyermekek napközbeni ellátása, gyermekjóléti szolgáltatás, otthont nyújtó ellátások).
- Hatósági intézkedések (védelembé vétel, átmeneti nevelésbe vétel, ideiglenes elhelyezés)

Ruzsa Község közigazgatási területén működő Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a Homokháti Szociális Központ intézmény keretein belül, a Ruzsai Telephelyen lévő nyitva álló helyiségben nyújtja szolgáltatását.

2016. január 1-jétől a törvényi változásoknak megfelelően a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás integrált szervezeti keretben működik, ennek megfelelően települési szinten Család- és Gyermekjóléti Szolgálat került kialakításra.

A Család-és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai:

- figyelemmel kíséri a településen élő családok, gyermekek, személyek életkörülményeit, szociális helyzetét, gyermekjóléti és szociális ellátások, szolgáltatások iránti szükségletét, gyermekvédelmi vagy egyéb hatósági beavatkozást igénylő helyzetét;
- a jelzésre köteles szervezeteket felhívja jelzési kötelezettségük írásban történő teljesítésére;
- tájékoztatja a jelzőrendszerben részt vevő további szervezeteket és az ellátási területén élő személyeket a veszélyeztetettség jelzésének lehetőségéről;
- fogadja a beérkezett jelzéseket, felkeresi az érintett személyt, illetve családot, és a szolgáltatásairól tájékoztatást ad;
- a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a gyermek az egyén, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében;
- veszélyeztetettség esetén kitölti a gyermekvédelmi nyilvántartásra vonatkozó adatlapjait;
- az intézkedések tényéről tájékoztatja a jelzést tevőt, feltéve, hogy annak személye ismert;
- a beérkezett jelzésekről és azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést készít a család-és gyermekjóléti központnak;
- a jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést szervez, az elhangzottakról feljegyzést készít;
- egy gyermek, egyén vagy család ügyében, a kijelölt járási jelzőrendszeri tanácsadó részvételével, lehetőség szerint az érintetteket és a velük foglalkozó szakembereket is bevonva esetkonferenciát szervez;
- éves szakmai tanácskozást tart és éves jelzőrendszeri intézkedési tervet készít;
- a kapcsolati erőszak és emberkereskedelem áldozatainak segítése érdekében folyamatosan kapcsolatot tart az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal.

A Gyvt. 68. §(1) bekezdésében foglaltak szerint azon családok esetében kerülhet sor a gyermek gyámhatóság általi védelembevételére, ahol a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.

A Gyvt. 68. §(3) bekezdésében foglaltak szerint a védelembevétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság felhívja a gyermekjóléti központot a védelembe vételhez kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatási feladatok esetenedzselésének ellátására és a veszélyeztetettség okának megszüntetése érdekében intézkedést tesz, így különösen –

a) kötelezi a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, az Nktv. hatálya alá tartozó iskolaotthonos nevelést-oktatást, illetve kollégiumi ellátást,

b) kötelezi a szülőt, hogy gyermekével keressen fel valamely családvédelemmel foglalkozó személyt vagy szervezetet,

c) kötelezi a szülőt arra, hogy gyermeke vegye igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat,

d) kezdeményezi a háziorvosnál - súlyos veszélyeztetettség esetén bármely orvosnál - a betegsége, illetve szenvedélybetegsége következtében állandóan vagy időszakosan kóros elmeállapotú szülő, illetve a gyermekkel együtt élő más hozzátartozó orvosi vizsgálatát,

e) intézkedik - az illetékes szervek bevonásával a gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről,

f) magatartási szabályokat állapít meg a gyermek számára a kifogásolt magatartás megszüntetése érdekében,

g) figyelmezteti a szülőt helytelen életvezetésének, magatartásának következményére, és felszólítja annak megváltoztatására, figyelmezteti továbbá a szülőt az (5) bekezdés szerinti jogkövetkezményre,

h) kötelezheti a szülőt és a gyermeket, illetve felkérheti a konfliktusban érintett más személyt arra, hogy a nevelési-oktatási intézményben előforduló erőszak miatt kialakult helyzet vagy más súlyos konfliktushelyzet kezelése érdekében jelenjen meg iskolapszichológusi vizsgálaton, illetve vegye igénybe a konfliktuskezelést segítő szolgáltatást.

4.1.1. számú táblázat – Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
	Fő	Fő
2016	0	n.a.
2017	3	n.a.
2018	1	n.a.
2019	1	17
2020	1	17
2021	1	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre vonatkozó jogosultsági feltételeket a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 19. §-a szabályozza. A

jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és a szünidei gyermekétkeztetésnek, jogszabályban meghatározott természetbeni támogatásnak, külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek (pl. tankönyvtámogatás) az igénybevételére.

A jegyző a gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot 1 évre állapítja meg azon gyermek részére, aki a jogszabályban foglalt jövedelmi és vagyoni feltételeknek megfelel.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 20/A.§ (1) bekezdése szerint annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel, valamint a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel alapösszegű pénzbeli támogatás (alkalmanként 6.000,-Ft) kerül folyósításra. (2) bekezdése szerint annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzete és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága alapján a tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel, valamint tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel emelt összegű pénzbeli támogatás (alkalmanként 6.500,-Ft) kerül folyósításra.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma
	Fő
2016	102
2017	84
2018	71
2019	50
2020	38
2021	41

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma csökkenő tendenciát mutat, 2016. évről 2021. évre több mint a felére lecsökkent, míg 2016-ban 102 fő, addig 2021-ben 41 fő volt jogosult a kedvezményre. Tapasztalataink szerint ez a minimálbérnek és a garantált bérminimumnak az évek alatt bekövetkező, drasztikusnak mondható emelésének tudható be. Jelenleg azon családok, ahol az egyik, netán mindkét szülő dolgozik, már nem férnek bele a jogosultságot jelentő egy főre eső havi jövedelemsávba.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat – Árvaeállítás

Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	4	15	19
2017	5	16	21
2018	4	14	18
2019	3	15	18
2020	5	12	17
2021	6	13	19

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Gyermekekétkeztetés

A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményekben az alapellátások keretébe tartozó szolgáltatások közül csak az étkeztetésért állapítható meg térítési díj. A gyermekétkeztetés intézményi térítési díját a Képviselő-testület állapítja meg. A gyermekétkeztetési feladatok ellátását az Önkormányzat saját fenntartású konyha működtetésével biztosítja.

A bölcsődések, az óvodások és az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevő gyermekek étkeztetése ingyenes azon gyermekek számára, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek, továbbá 50 %-ot kellett fizetni azon családoknak, ahol a szülő három vagy több gyermeket, illetve tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek.

A jelenlegi állapot szerint 178 gyermek étkezik az Önkormányzat által fenntartott konyhán, melyből teljes árat fizet 65 fő, 135 fő pedig kedvezményesen étkezik (17 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, 56 fő 3 vagy több gyermeket nevelő, 49 fő jövedelem alapján, TB általi diétás étkező 13 fő).

Szünidei gyermekétkeztetés

Fontos változás volt a gyermekétkeztetés újraszabályozásával 2016. évtől, hogy a települési önkormányzat kötelező feladatává vált a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása (korábban lehetőségként a települési önkormányzatok pályázatot nyújthattak be), melyre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos és/vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak térítésmentesen.

A szünidei gyermekétkeztetés a déli meleg főétkezés elsősorban helyben fogyasztásra történő biztosítását jelenti, de az étel elvitelével vagy a gyermek számára történő kiszállításával is biztosítható. A gyermek előre nem látható hiányzása, betegsége, egyéb akadályoztatása esetén a számára biztosított étel elvitelét a szülője, más törvényes képviselője számára lehetővé kell tenni.

A Gyvt. 21./C. § alapján a települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést

a) a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja, és

b) az a) pontban foglalt gyermekeken kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja.

(2) A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetést az (1) bekezdés a) pontja szerinti esetben

- a) a bölcsődében, mini bölcsődében bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek számára a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatt valamennyi munkanapon,
- b) az a) pont alá nem tartozó gyermekek számára
- ba) a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, legfeljebb a nyári szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon,
- bb) az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon köteles megszervezni, és ennek keretén belül a szülő, törvényes képviselő kérelmének megfelelő időtartamban az adott gyermek részére biztosítani.

Fenti rendelkezések alapján a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek közül 2021 évben a tavaszi szünetben 1 gyermek, a nyári szünetben 9 gyermek, az őszi szünetben 2 gyermek, a téli szünetben 6 gyermek vett részt szünidei gyermekétkeztetésben.

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai – iskolai juttatásokban részesülők száma

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	77	67	29	105	50
2017	79	55	38	142	13
2018	83	50	45	138	22
2019	80	27	49	141	19
2020	72	21	69	147	14
2021	71	20	75	139	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

- e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

A nem magyar állampolgárságú gyermekek esélyegyenlősége biztosított a köznevelési és közoktatási intézményeinkben. Nem nagy számban vannak jelen az intézményekben.

- f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Nincs ilyen a településen.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön nincs szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermek.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról –

önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor lgfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b)a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c)a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnői feladatokat 1 fő főállású védőnő napi 8 órában, valamint 1 fő részfoglalkozású védőnő heti 20 órában látja el a településen.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2016	2	76	-
2017	0	73	-
2018	2	72	-
2019	2	79	-
2020	2	71	-
2021	2	73	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnői tevékenység fő feladata a megelőzés, mely a területi gondozásban (családlátogatás) illetve tanácsadásban nyilvánul meg. A védőnők 0-16 éves korig gondozzák a gyermekeket, ezen felül nővédelem, valamint a várandósgondozás is a feladatkörükbe tartozik.

Feladataik ütemezésére éves munkatervet készítenek. A munkaterv megvalósulásáról írásos feljegyzés készül. Folyamatos jelzőrendszerként közreműködnek a gyermekjóléti és szociális területen egyaránt.

Az iskolában kötelező szűréseket végeznek (testsúly, testmagasság, mell körfogat mérése, látás-, hallásvizsgálat, tetvességi-rühességi szűrés és a testi-, lelki-, értelmi-, érzelmi-, szociális fejlettség ellenőrzése), valamint az iskolai védőoltások szervezésében, lebonyolításában is közreműködnek.

Az óvodai szűrővizsgálatokat már nem intézményi keretek között, hanem egyénenként végzik évenkénti státuszvizsgálatok formájában a védőnői tanácsadóban.

Az iskolában egészségnevelő órákat tartanak általános testi higiénié, serdülőkorral kapcsolatos problémák, káros szenvedélyek megelőzése, egészséges életmód, táplálkozás és betegségmegelőzés témakörökben.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testülete 2022. március 31. napjával megszüntette a házi gyermekorvosi körzetet. 2022. április 1. napjától a házi gyermekorvosi feladatellátás biztosítása érdekében a Ruzsa községben működő I-es és II-es számú felnőtt háziorvosi körzeteket átminősítette felnőtteket és gyermekeket ellátó vegyes körzetekké.

A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a védőnő, részben a háziorvoson keresztül. A bölcsődékben, óvodákban, általános iskolában zajló szűrőprogramok rendszeresek, amelyeket szintén szakemberek végeznek.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	0	2	1	n.a.	n.a.
2017	0	2	1	n.a.	n.a.
2018	0	2	1	n.a.	n.a.
2019	0	2	1	n.a.	n.a.
2020	0	2	1	n.a.	n.a.
2021	0	2	1	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

a) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A településen Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások nem működnek.

b) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A bölcsőde 1987-ben nyílt meg a három éven aluli gyermekek elhelyezésére 12 férőhellyel. A bölcsőde összetett - családsegítő, szociális, egészségügyi, nevelési - funkciót tölt be. A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, foglalkozást és étkezést biztosít azon gyermekek számára, akiknek szülei munkavégzésük vagy szociális okok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. Az intézményben kiemelt figyelmet fordítanak a szociális szempontból felvett gyermekekre.

Az óvodai nevelési tevékenységet, és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését integrált formában a Ruzsai Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde Ruzsa, 6786 Ruzsa, Alkotmány tér 3.sz. alatti intézményében látja el a településen.

Az óvoda összesen 63 gyermek befogadására alkalmas, mely az óvodába történő felvétel helyhiány miatt elutasítására nem került sor. Nyitva tartásával igazodik a szülők igényeihez, szülői kezdeményezésre történt a reggeli nyitás 7 órától 6.30 órára történő módosítása. Az óvoda sajátos nevelési igényű gyermekek gondozására, nevelésére szakember bevonásával kiemelt figyelmet fordít.

A Hétszínvirág Óvoda nevelési gyakorlatának a kiemelt területei:

- A 3. életévét betöltő óvodás köztük HHH gyermekek óvodai beiratásának elősegítése
- Integrációt elősegítő csoportszervezési formák (vegyes csoport) megtartása
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása
- Óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés, ebből kiinduló egyéni fejlesztés, vagy szakemberhez irányítás
- Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása a Tevékenységközpontú helyi programmal
- Egészséges életmódra nevelés
- Egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása, megszervezése (rendszeres ortopédiai szűrés)
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (gyermekjóléti szol., védőnők, stb.)
- Szakszolgálati ellátás biztosítása (logopédia, fejlesztő pedagógia, gyógypedagógia,)
- Óvoda és iskola átmenetét segítő programok

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés (nyílt napok, rendezvények, óvodakóstolgotó, családi nap)

4.3.3. a) számú táblázat – Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	12	12
2017	12	12
2018	12	12
2019	12	12
2020	12	12
2021	19	19

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b) számú táblázat – Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe (összes) beírt gyerekek száma
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	12	12

2018	0	0	0	0	0	0	12	12
2019	0	0	0	0	0	0	12	12
2020	0	0	0	0	0	0	12	12
2021	0	0	0	0	7	7	12	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) gyermekvédelem;

A családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatásokat Ruzsa Község Önkormányzata társulás útján, a Homokháti Kistérség Többcélú Társulása Integrált Szociális és Gyermekjóléti Központja által biztosítja, Ruzsa Község közigazgatási területén a Ruzsai Telephelyen lévő nyitva álló helyiségben.

A családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatásokat Ruzsa Község Önkormányzata a Ruzsai Gondozási Központ intézménye keretein belül látja a Ruzsa, Tömörkény tér 5. szám alatti épületében.

Ruzsa Község közigazgatási területén a családsegítő-és gyermekjóléti szolgáltatásokat Ruzsa Község Önkormányzata látja el a Ruzsai Gondozási Központ intézményén belül.

Család- és Gyermekjóléti Központ Készenléti Szolgálatot működtet, melynek célja a Család- és Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása.

A Család - és Gyermekjóléti Szolgálat a Gyvt. 17.§-a és a Szt. 64.§ (2) bekezdése szerint, a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, a személy krízishelyzetét észlelő rendszert működtet. A Család- és Gyermekjóléti Központ szolgáltatásai között szerepel a pszichológiai tanácsadás, családkonzultáció, a szünetidőben prevenciók jellegű programok szervezése a gyermekek és gyermekes családok részére.

d) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Családsegítő aspektusból legjellemzőbb probléma a településen a családi kapcsolati konfliktus, gyermeknevelési problémák, gyermekek magatartás zavara, gyermekintézménybe való beilleszkedés, szülő alkoholproblémája, családon belüli bántalmazás, anyagi (megélhetéssel, lakhatással összefüggő) probléma. Előző évhez képest megnőtt az igény az ügyintézkésekben való segítségnyújtásra és az alapellátás keretében szociális segítő tevékenységben részesülők száma is nőtt.

Ruzsa Község Önkormányzata a krízishelyzetbe került családoknak anyagi támogatást nyújt a települési támogatásokról és a szociális ellátásokról szóló helyi rendeletében foglaltak szerint.

e) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünetidős programokhoz való hozzáférés;

A településen nagyon sok és tartalmas rendezvény, esemény megtalálható, amely a különböző korosztályok számára biztosítja a szabadidő hasznos eltöltését, kikapcsolódást. A Sportpályák lehetőséget biztosítanak sportolásra, azonban a fiatalok részéről érkeznek igények különböző sporttevékenységekhez hely és eszközök biztosítására (pl. gördeszka pálya stb.) A pályázati lehetőségeket figyelemmel kísérve igyekszik önkormányzatunk e téren is eleget tenni az igényeknek.

A gyermekek nyári szünetidő alatti felügyelete, elhelyezése sok családban problémát jelent, erre tekintettel nyári gyerekfelügyeletet is biztosító táborok megszervezésére nagy igény van.

f) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szüneti);

A bölcsődések, az óvodások és az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevő gyermekek étkeztetése ingyenes azon gyermekek számára, akik rendszeres gyermekvédelmi

kedvezményben részesülnek, továbbá 50 %-ot kellett fizetni azon családoknak, ahol a szülő három vagy több gyermeket, illetve tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek.

Az óvodai étkeztetés 2015. évtől ingyenes azon gyermekek részére, ahol a szülő nyilatkozata alapján a háztartásban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a mindenkori legkisebb munkabér 130 %-át.

A települési önkormányzat kötelező feladata a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, melyre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos és/vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak térítésmentesen.

A szünidei gyermekétkeztetés a déli meleg főétkezés elsősorban helyben fogyasztásra történő biztosítását jelenti, de az étel elvitelével vagy a gyermek számára történő kiszállításával is biztosítható. A gyermek előre nem látható hiányzása, betegsége, egyéb akadályoztatása esetén a számára biztosított étel elvitelét a szülője, más törvényes képviselője számára lehetővé kell tenni.

A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményekben az alapellátások keretébe tartozó szolgáltatások közül csak az étkeztetésért állapítható meg térítési díj. A gyermekétkeztetés intézményi térítési díját a Képviselő-testület állapítja meg. A gyermekétkeztetési feladatok ellátását az Önkormányzat saját fenntartású konyha működtetésével biztosítja.

- g) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Az önkormányzat minden gyermek számára azonos programokat kínál. A támogatásokban minden gyermek egyaránt részesül, nincs hátrányos megkülönböztetés.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

4.4.a) 1. számú táblázat – Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül
	Fő	Fő	%
2016	67	7	10,45
2017	67	5	7,46
2018	61	0	0,00
2019	64	2	3,13
2020	57	4	7,02
2021	67	4	5,97

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.a)2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül
	Fő	Fő	%
2016	n.a.	22	16,18
2017	n.a.	16	11,27
2018	n.a.	15	10,87
2019	n.a.	3	2,13
2020	n.a.	5	3,40
2021	n.a.	3	2,16

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4.a)3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet közép szintű oktatásban
Nem releváns

4.4.a)4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma
	fő	fő
2016	32	18
2017	33	20
2018	24	10
2019	17	7
2020	16	6
2021	17	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat – Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	4	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	63	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6:30	17:00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	20	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	5	2
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	5	2
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	3	0
Kisegítő személyzet	0,5	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat – Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	52	3	63	1	67	0	0	22
2017	53	3	63	1	67	0	0	22
2018	71	3	63	1	61	0	0	20
2019	78	3	63	1	64	0	0	21
2020	78	3	63	1	57	0	0	19
2021	75	3	63	1	67	0	0	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban
	db	db	db	fő	%
2016	0	8	1	17,00	1,47
2017	0	8	1	17,75	6,34
2018	0	8	1	17,25	10,14
2019	0	8	1	17,63	11,35
2020	0	8	1	18,38	11,56
2021	0	8	1	17,38	17,27

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban
	Fő
2016	22
2017	17
2018	22
2019	13
2020	14
2021	21

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;
Az önkormányzatnak nincs tudomása arról, hogy a településen élő, a környező települések iskoláiba járó gyermekeket bármilyen hátrányos megkülönböztetés érné.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;
nem releváns

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások: nem releváns

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	45
2017	n.a.	n.a.	n.a.	53
2018	n.a.	n.a.	n.a.	22
2019	n.a.	n.a.	n.a.	17
2020	n.a.	n.a.	n.a.	26
2021	n.a.	n.a.	n.a.	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekek nyári elhelyezése, felügyelete, a szabadidő hasznos eltöltése sok családnál nem megoldott anyagi okok, megfelelő gyermekfelügyelet hiánya miatt.	Szabadidős programok, gyermektáborok szervezése, amely a gyermekfelügyeletre is megoldást biztosít.
A gyermekek, különösképpen a hátrányos helyzetű gyermekek a családi viszonyokra tekintettel nem rendelkeznek elegendő és megfelelő információkkal az élet egyes helyzeteiben való megfelelő magatartásról.	Tudatosságra való nevelés, az önművelésre törekvés igényének elősegítése, csoportos foglalkozások tartása, a településen tanuló hátrányos helyzetű tanulók bevonásával.
A szülők sok esetben nem partnerek a köznevelési intézménnyel történő együttműködésre a gyermekekkel kapcsolatos problémák megoldásában.	A szülők bevonása a gyermek lelki egészségének fejlesztésébe - csoportos foglalkozások szülők részére: viselkedési zavarok, stresszkezelés, traumaoldás.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesen
	%	%	%
2016	2,97	3,87	3,42%
2017	3,84	3,66	3,75%
2018	3,28	3,19	3,24%
2019	2,96	4,04	3,50%
2020	3,67	4,75	4,21%
2021	3,23	2,43	2,83%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül
	%	%
2016	45,61	46,15
2017	54,84	35,29
2018	64,15	41,18
2019	51,79	55,17
2020	45,45	46,67
2021	35,56	37,5

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma
	fő	Fő
2016	57	3
2017	62	6
2018	53	6
2019	56	8
2020	66	4
2021	45	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Helyi tapasztalatok alapján elmondható, hogy a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- az 50 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,

- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyermekvállalás miatt otthon lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Elmondható, hogy napjainkban is nehezebb visszakerülni a munka világában a gyermeket vállaló nőnek, aki a munkahelytől hosszabb időre távolmaradt. Vannak kormányzati törekvések e tendencia csökkentésére, - ilyen például a gyermek öt hónapos korát követően munkát vállaló nő a Gyed megtartása mellett vissza tud menni dolgozni – azonban a gyermekelhelyezés megoldása probléma lehet. Az elhelyezkedést nehezíti a nem megfelelő képzettség, kommunikációs készség. Képzési programok megszervezésével, szemléletformáló előadások megtartásával a munka világába történő visszakerülés elősegíthető.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők, a kisgyermekes nők, valamint az 55 év feletti nők a legveszélyeztetettebb csoport a munkaerő-piaci részvételt illetően. Nehezebben találnak munkát, állásuk elvesztését követően nehezebben illeszkednek vissza a munkaerő-piacra.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Az Önkormányzat érvényesíti a nők és férfiak esélyegyenlőségét. Az alkalmazás során nem tesz különbséget a munkabér, a munkafeltételek stb. tekintetében a nemek között.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Ruzsán 1987 év óta működik bölcsőde, mely 2021. évtől bővült mini bölcsődével, így jelenleg 18 férőhellyel rendelkezik, a 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Az óvodai férőhelyek száma 63, helyhiány miatt nem került elutasításra egy felvételt kérő sem. Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető. (Nkntv. 8. §)³ Az óvoda nyitva tartási idejével alkalmazkodik a szülői igényekhez.

Az általános iskolában az Nkntv. értelmében 2013. szeptember 1-étől 16 óráig kell megszervezni a tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat. A törvény 4. §-ának 4. pontjában rögzíti továbbá az egész napos iskola fogalmát, mely olyan iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg. Az általános iskola 16.30 óráig biztosít felügyeletet a gyermekek részére.

³ Az Nkntv. 2014. szeptemberétől 3 éves kortól teszi kötelezővé az óvodai részvételt.

5.2.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	1,5	76	-
2017	0	73	-
2018	1,5	72	-
2019	1,5	79	-
2020	1,5	71	-
2021	1,5	73	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	12	12
2017	12	12
2018	12	12
2019	12	12
2020	12	12
2021	19	19

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2017	0	0	0	0	0	0	12	12
2018	0	0	0	0	0	0	12	12
2019	0	0	0	0	0	0	12	12
2020	0	0	0	0	0	0	12	12
2021	0	0	0	0	7	7	12	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnői tevékenység fő feladata a megelőzés, mely a területi gondozásban (családlátogatás) illetve tanácsadásban nyilvánul meg. A védőnők 0-16 éves korig gondozzák a gyermekeket, ezen felül nővédelem, valamint a várandósgondozás is a feladatkörükbe tartozik.

Folyamatos jelzőrendszerként közreműködnek a gyermekjóléti és szociális területen egyaránt.

Havi rendszerességgel baba-mama klubot működtetnek, melynek programjai nagyon népszerűek a babák és a mamák körében. A klubfoglalkozások alkalmával különböző témakörökben előadásokat hallgathatnak a szülők.

Évente kétszer szerveznek babamasszázs tanfolyamot (egy-egy alkalom 5 foglalkozásból áll), a várandós szülők és a 0-12 hónapos gyermekek szülei részére. A tanfolyamot az I. számú védőnői körzet védőnője tartja, melyhez a szükséges képesítéssel rendelkezik. A gyermekjóléti szolgálat munkatársával jó az együttműködés.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és a működtetett jelzőrendszerek alapján lehet tudomást szerezni a nőket érő családon belüli erőszakról, 2021 évben családi kapcsolati konfliktussal kapcsolatban 2 fő, családon belüli bántalmazással kapcsolatban 1 fő esetében érkezett jelzés a Család- és Gyermekjóléti Szolgálathoz.

A felnőtteket érintő jelzéseket követően minden esetben megtörtént a kapcsolatfelvétel a jelzett személlyel és volt olyan eset, ahol a jelzett személy gondnokával is. Indokolt esetben családlátogatás követte a jelzést, majd a kapcsolatfelvételt követően a nyilvántartásba való bevezetés, szükség esetén alapellátásba vétel. Egy személynél elegendő volt az eseti ellátás. A jelzést küldő felé minden esetben határidőn belül megtörtént a visszajelzés a megtett intézkedésről.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Ruzsán nincs anyaoththon, átmeneti otthon.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A közigazgatási intézményekben dolgozó nők aránya 94 %, az intézményeket 100%-os arányban nők vezetik. A 7 fő önkormányzati képviselő közül 5 fő nő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, a pályakezdők, valamint az 50 év feletti nők különösen hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Az 50 év feletti nők sok esetben nem tudnak megfelelni a változó képzettségi követelmények, a pályakezdőknél a szakmai tapasztalat hiánya jelent némi hátrányt, a gyermekvállalás miatt otthon lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt nehezebben tudnak visszatérni, azonban sok esetben a nehéz családi körülmények miatt testi, lelki betegségek miatt sem tudnak könnyen állást találni. A problémára megoldás lehet szemléletformáló nevelési, személyiségfejlesztési tanácsadás megszervezése, önfelkészítő csoportok létrehozása, amelyek keretében lehetőség lenne az egyes problémák megoldásával kapcsolatos tapasztalatcserére.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön		
beazonosított problémák		fejlesztési lehetőségek
Sok esetben az újra munkába állni kívánó nők	Szemléletformáló	nevelési,

testi, lelki problémák miatt nehezen találnak állást.	személyiségfejlesztési megszervezése, önfejlesztő létrehozása	tanácsadás csoportok
A gyermekvállalás előtt megszerzett képzettségeknek megfelelő munkahelyet nem találnak a munka világába visszatérő nők.	A munkaerőpiacon versenyképes képzettség megszerzésére irányuló képzések, tanfolyamok megszervezése. Átképzési, szakmai képzési lehetőségek feltérképezése, tájékoztatás nyújtása erről az érintettek részére.	

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index %
2016	580	285	203,51%
2017	597	282	211,70%
2018	596	284	209,86%
2019	614	276	222,46%
2020	608	288	211,11%
2021	640	282	226,95%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2016	305	465	770
2017	302	458	760
2018	294	440	734
2019	289	443	732
2020	276	421	697
2021	276	420	696

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)

2016	4	0	221	330	0	37	n.a.
2017	5	0	218	329	0	36	8
2018	5	0	213	325	0	31	11
2019	5	0	222	333	1	29	9
2020	6	0	213	314	1	31	7
2021	5	0	215	312	3	28	6

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Ruzsa lakosságának 30%-a nyugdíjban, vagy nyugdíjszerű ellátásban részesül. A táblázat adatai alapján látható, hogy a vizsgált éveket nézve a nők száma jelentős mértékben magasabb a férfiakénál, minimum 144 fővel haladja meg a nők száma a férfiakét, amiből az a következtetést vonhatjuk le, hogy összességében sok az egyedül álló, illetve egyedül élő idős nő a településen. Ezt az adatot torzítja a településen működő idősök állátását biztosító bentlakásos otthon, amely intézmény 110 idős ember elhelyezését biztosítja. Fokozott figyelmet igényel ez a korosztály, hiszen jelentős számban élnek külterületen a tanyavilágban.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősök, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A helyben élő nyugdíjasok megélhetésük kiegészítéseként leghamarabb mezőgazdasági időnymunkát tudnak vállalni, vagy saját gazdaságukban dolgoznak, amennyiben az egészségi állapotuk ezt megengedi. A településen számukra egyéb alkalmazási lehetőség jövedelemkiegészítő tevékenység csekély mértékben található.

Megoldás lehet a munkaerőpiaci szempontból versenyképes tudást biztosító képzések megszervezése, az egészségi állapot megfelelő szinten tartása érdekében egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása olyan területen, amely itt helyben nem elérhető.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A Ruzsai Gondozási Központ az idősök nappali klubjában a klubtagok részére sajtótermékek, különféle tömegkommunikációs eszközök (TV-rádió, video, CD), társasjáték, hozzáférését biztosítja. A közintézményekben jelenleg nincs nyugdíjas korú alkalmazott, aktív korú helyiek határozatlan idejű foglalkoztatásával, illetve a közfoglalkoztatásba bevont személyek alkalmazásával történik a feladatellátás.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	57	62	53	56	66	45
41-45 év	Fő	6	2	4	6	5	5
	%	10,53%	3,23%	7,55%	10,71%	7,58%	11,11%
46-50 év	Fő	6	6	5	4	7	1
	%	10,53%	9,68%	9,43%	7,14%	10,61%	2,22%
51-55 év	Fő	5	4	5	8	5	1
	%	8,77%	6,45%	9,43%	14,29%	7,58%	2,22%

56-60 év	Fő	10	12	11	5	10	5
	%	17,54%	19,35%	20,75%	8,93%	15,15%	11,11%
61 éves, vagy afeletti	Fő	11	11	10	10	17	16
	%	19,30%	17,74%	18,87%	17,86%	25,76%	35,56%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az idősebb korosztály számára hozzáférhetőek az egészségügyi szolgáltatások. Az egészségügyi- és szociális ellátás jól szervezett, szakorvosi (reumatológia, szemészet, bőrgyógyászat, pszichiátria, szülész-nőgyógyász szakrendelés), háziorvosi, fogorvosi rendelés, labor, és védőnői szolgálat működik, valamint a korszerű Idősek Otthona 110 idősnek biztosít ellátást. A Mentőállomás mellett Ügyeleti Központ működik 24 órás ügyeleti ellátással. Általánosságban elmondható, hogy az idősök egészségi állapota nem túl jó, nagy számban igénybe veszik a fenti egészségügyi szolgáltatásokat, azonban az időskorban megjelenő egyes speciális betegségek megelőzésével kapcsolatban nincs elegendő információjuk.

Idősek nappali ellátása

A Ruzsai Gondozási Központ nappali ellátást nyújt, a saját otthonukban élő idősöknek biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére. A társas kapcsolatok ápolása, a pozitív ingerek hatása, a feleslegesség érzését csökkentő hasznos időtöltés jótékonyan hat az ellátásban részesülő egészségi és mentális állapotára egyaránt. Az egyedüllét érzésének oldása, nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy az igénybevevő minél tovább legyen képes az otthonában élni, késleltetve ezáltal a bentlakásos idősotthoni elhelyezést. Felvilágosító előadásokat hallgathatnak az ellátásban részesülők, melynek témakörei: az egészséges életmód, időskori betegségek, táplálkozási tanácsok.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak, nők)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	Házi segítségnyújtásban részesülők száma	Szociális étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	fő	fő
2016	580	25	17	111
2017	597	25	18	109
2018	596	25	18	98
2019	614	25	18	91
2020	608	30	20	96
2021	640	29	18	90

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nappali ellátást 25 fő időskorú tudja igénybe venni a működési engedélyben foglaltak szerint. Nagyobb igény is lenne ezen ellátásra, hiszen az adatokból is látható, hogy évről évre nő a 64 év feletti lakosság száma. Megfelelő tárgyi feltételek (épület) biztosítása esetén lehetőség lenne a férőhelyszám bővítésére, valamint új szociális szolgáltatási forma biztosítására (demensek nappali ellátása).

Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetés Ruzsa község közigazgatási határán belül élő teljes lakosságra kiterjed.

A Ruzsai Gondozási Központ étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorulóknak a napi egyszeri meleg étkezéséről gondoskodik, akik azt önmaguknak tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. A szociális rászorultság feltételeit a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, valamint a települési támogatások rendszeréről és a szociális ellátásokról szóló 8/2018.(V.30.) önkormányzati rendelet szabályozza. Az étkeztetést azok veszik igénybe, akik egészségi állapotuk, életkoruk, néhány esetben fogyatékosságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük miatt nem képesek önmagukat maradéktalanul ellátni.

A diétás étkeztetést az intézmény vásárolt élelmezés formájában a helyben működő idősok otthona konyhájáról biztosítja. Ez nagyon fontos az ellátásban részesülők egészségének megőrzése szempontjából. Az étkeztetést igénylők száma átlagosan 74 fő. Továbbra is minden szociálisan rászoruló kérelmező számára biztosított az ellátás.

Az ebédet külterületre állandó hőmérsékletet biztosító dobozokban gépjárművel a tanyagondnok szállítja ki. Belterületen kerékpárral történik az étel kiszállítása. Az étel helyben fogyasztásának lehetőségét jelenleg senki nem igényli.

Házi segítségnyújtás:

A házi segítségnyújtás keretében, a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében biztosítja a gondozó, az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. A házi segítségnyújtás során az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete a saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított a gondozó segítségével.

Házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy – a szociális segítség tevékenységeit is magába foglaló – személyi gondozást nyújt a gondozó. Az egyes tevékenységek személyi gondozás keretében, gondozás és háztartási segítségnyújtás szolgáltatási elemekre terjed ki. Szociális segítség keretében háztartási segítségnyújtás tevékenységeket foglal magába.

Szociális segítséget jelenleg 4 fő, személyi gondozást 22 fő igényelt. A gondozók által leggyakrabban végzett tevékenységek a következők: fürdetés, bőrápolás vérnyomás, illetve vércukormérés, gyógyszer adagolás, tanácsadás, információnyújtás, ügyintézés az ellátott érdekeinek védelmében, bevásárlás. Az ellátásban részesülők gondozási szükséglete alapján egyre több a személyi gondozásra szoruló személy, mely egyre nagyobb feladatot és felelősséget jelent a gondozók számára is.

Tanyagondnoki szolgálat

A tanyagondnoki szolgáltatás célja, a külterületen lakó népesség közötti települési hátrányokból adódó különbségek csökkentése, ott élők esélyegyenlőségének biztosítása. A szolgáltatás feladata a külterületi szétszórta tanyavilágban élő lakosság életfeltételeinek javítása, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz valamint egyes alapellátásokhoz való hozzájutás biztosítása.

A tanyán élő idős emberek ragaszkodnak régi környezetükhöz, megszokott életmódjukhoz, otthonukhoz. Alacsony jövedelemszint mellett, sok az egyszemélyes háztartások aránya.

A külterületi lakóhelyek, a tanyák nagy területen szétszórta, egymástól távol helyezkednek el.

A tanyagondnoki ellátás keretében az alábbi szolgáltatási elemek biztosítottak: szállítás, megkeresés, közösségi fejlesztés.

Szállítás keretén belül szolgáltatások eljuttatása az igénybe vevőhöz, vagy az igénybe vevő eljuttatása a közszolgáltatásokhoz, közösségi programok, családi kapcsolatok helyszínére, amennyiben a szükségleteiből adódóan mindezek más módon nem oldhatók meg.

A szolgáltatás a 3 tanyagondnoki körzetben a település egész külterületét lefedve biztosított térítésmentesen. A szolgáltatást rendszeresen igénybe vevők száma átlagosan 78 fő között van. A leggyakrabban biztosított szolgáltatások az elmúlt év folyamán a következők voltak: ételszállítás,

gyógyszerkiváltás, orvoshoz szállítás, bevásárlás, gyermekszállítás, nyári gyermekétkeztetésben való közreműködés, házi segítségnyújtásban közreműködés, hivatalos ügyintézésben való közreműködés.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A helyi közösségi szolgáltató tér és könyvtár munka-és rendezvényterve minden év elején a Képviselő-testület által elfogadásra kerül, abban éves szinten összefoglalásra kerülnek a helyi rendezvények időpont megjelöléssel. A rendezvények bárki számára elérhetőek, többségében ingyenesen látogathatók. A községi könyvtárban minden korosztály számára biztosít a művelődéshez irodalmat, író-olvasó találkozók színhelye.

c) idősök informatikai jártassága;

Az idősebb korosztály informatikai jártassága alacsony, sokak nem ismerik a számítógépet, aki ismeri az nem biztos, hogy tudja kezelni. Az idősebb korosztály informatikai jártassága elmarad a többi korosztályétól, de láthatóan van igényük ezen ismeretek elsajátítására.

d) a generációk közötti programok.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Minden évben kirándulásokon, több helyi rendezvényen, bálon vesznek részt az idősök nappali klubjának tagjai, valamint a környező települések rendezvényein is szívesen részt vesznek. A klubtagok önálló kulturális műsorral képviselik a korosztályukat a környező településeken megrendezésre kerülő báli rendezvényeken.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idősök helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas a külterületen élő idős emberek száma, akik közül sok az egyedül élő.	Az időskorú lakosság bevonása a helyi programokba, a szolgáltatásokhoz való hozzájutás további könnyítése.
A külterületen élők nehezebb életkörülményei, alacsonyabb mértékű infrastruktúra jelenléte ezeken a területeken.	A külterületi földutak folyamatos karbantartása. Minden külterületi buszmegálló világításának megoldása szigetüzemű napelemes rendszerrel.
Egészségmegőrzéssel kapcsolatos szakemberek által tartott előadások száma alacsony.	Egészségmegőrzéssel kapcsolatos prevenciók előadások szervezése szakemberek bevonásával.
Kevés a helyben elérhető szűrővizsgálatok száma.	Helyben nem elérhető szűrővizsgálatok gyakoribb szervezése.
Alacsony informatikai jártasság.	Informatikai tanfolyamok szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2011-es népszámlálás során 490 578 személy, a teljes népesség 4,9 százaléka azonosította magát fogyatékkal élőként. Tartósan betegnek ennél jóval többen tartotta magát, összesen 1 648 413 fő. Az adatok alapján a népesség fogyatéktípus szerinti megoszlása: mozgáskorlátozottak aránya 47,3 %, gyengénlátó, aliglátó 15,0 %, nagyothalló: 12,8 %, súlyos belszeri fogyatékos 9,5 %, mentálisan sérült 9,4 %, értelmi fogyatékos 8,7 %, ismeretlen: 7,9 %, beszédhibás: 3,0, beszéd fogyatékos 2,2 %, vak 1, / %, siket 1,7 %, autista 1,0 %, siketvak (látás- és hallássérült) 0,7 %, egyéb 0,5 %. A fogyatékos népességben belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport.

A leggyakoribb fogyatékoság a mozgássérültség, ezzel jellemezhető a fogyatékosággal élők csaknem fele. A második népesebb csoportot az időskorban gyakoribb fogyatékoságok: a gyengénlátás, az aliglátás és a nagyothallás alkotja.

7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

Fogyatékos személy az aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során. A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is. A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezzük. Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedési eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb.

A szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban erre vonatkozóan nem rendelkezünk teljeskörűen.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők	Összesen
2016	69	73	142
2017	67	69	136
2018	65	63	128
2019	54	58	112
2020	47	57	104
2021	43	59	102

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

- a) fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A Ruzsai Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde kisegítőként foglalkoztat egy fő megváltozott munkaképességű munkavállalót napi négy órában. Jelenleg nincs az Önkormányzatnál és intézményeinél további olyan munkakör, amelyekben fogyatékkal élők foglalkoztatására lenne lehetőség.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek;
c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;
d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Az önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok elérhetőek a településen a fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességű személyek részére egyaránt. A településen működő idősok otthonában gondoznak fogyatékkal élőket is.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A helyi közintézmények akadálymentesítése részben megoldott. Nem akadálymentes még az általános iskola épülete sem, az épület a Szegedi Tankerület fenntartásában van jelenleg. Az önkormányzat hivatalában piktogramok segítik a látássérültek eligazodását, ezen jelrendszer elhelyezése a többi közintézményben is szükséges lehet és célszerű.

A településen történő eligazodást segítheti az utcanévtáblákon az utcanév mellett olyan ábra elhelyezése, amely könnyen megjegyezhető és az értelmi fogyatékkal élőknek, vagy akár az Alzheimer-kórban (időskori elbutulás (demencia) leggyakoribb oka, ami a szellemi képességek súlyos romlásával jár együtt, olyan mértékig, ami a normális napi életvitelt, önellátást is lehetetlenné teszi) szenvedőknek könnyebbé teszi a tájékozódást. Ez a jelrendszer a község központjában lévő információs táblán is megjelenítésre kerülhetne.

7.4. Fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

7.5 A fogyatékkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közintézmények akadálymentesítése nem teljeskörű.	Általános Iskola akadálymentesítése szükséges.
A fogyatékkal élők eligazodása, tájékozódása a településen és a közintézményekben nem megoldott.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése. Piktogramok kihelyezése a közintézményekben. Utcanév táblákon a tájékozódást segítő jelölések megjelenítése. az utcanév mellé könnyen megjegyezhető

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a programjaikon és tevékenyen segítik az önkormányzati feladatellátást rendezvényeket. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit. A helyi civil szervezetek felsorolása:

- Az Intelligens Faluért Egyesület (6786 Ruzsa, Alkotmány tér 2.)
- Homoki Csúrdöngölő Hagyományörző Néptánc Egyesület (6786 Ruzsa, Tanya 335.)
- Körzeti Szabadidő Sport Egyesület (6786 Ruzsa, Tölgyes u. 7.)
- Nagycsaládosok Ruzsai Egyesülete (6786 Ruzsa, Öttömösi út 23.)
- Napsugár Horgász Egyesület (6786 Ruzsa, Petőfi u. 21.)
- Nótárius Szakmai Egyesület (6786 Ruzsa, Alkotmány tér 2.)
- Makra Ágnes Gyógyulásáért Alapítvány (6786 Ruzsa, Tanya 849.)
- Ruzsa és Környéke Földtulajdonosok Vadásztársasága (6786 Ruzsa, Tanya 34.)
- Ruzsa Községi Sportegyesület (6786 Ruzsa, Üllési út 2.)
- Ruzsai Gazdakör (6786 Ruzsa, Fő út 10.)
- Ruzsai Iskolai Egyesület (6786 Ruzsa, Üllési út 2.)
- Ruzsai Önkéntes Tűzoltó Egyesület (6786 Ruzsa, Tölgyes u. 7.)
- Ruzsai Polgárőr Egyesület (6786 Ruzsa, Fő u. 10.)
- Rúzs Sándor Betyár Egyesület (6786 Ruzsa, Fő út 10.)
- Ruzsai ÉKKÖ Egyesület (6786 Ruzsa, Fő út 10.)
- Ruzsai Hagyományörző Íjász Egyesület (6786 Ruzsa, Fő út 10.)
- Ruzsai Keresztény Egyesület (6786 Ruzsa, Pipacs tér 7.)
- Ruzsai Hagyományörző Honvéd Lövészegyesület (6786 Ruzsa, Tölgyes utca 7.)

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összefoglalása

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A mélyszegénységben élők munkalehetőségei korlátozottak, segítség nélkül nem tudnak kitörni ebből a helyzetből.	Közfoglalkoztatás folytatása, a képességeiknek megfelelő foglalkoztatási lehetőségek felkutatása, munkahelyek létesítése.
	A regisztrált munkanélküliek nagy száma csupán 8 általános vagy az alatti iskolai végzettséggel rendelkezik.	Piacképes képzettséget adó képzési lehetőségek felkutatása és az érintettek tájékoztatása.
	A lakosság megélhetése nehéz, fennáll az eladósodás veszélye.	A helyi emberek, családok életminőségének folyamatos figyelemmel kísérése, a problémákhoz igazított támogatási rendszer kialakítása.
Gyermekek	A gyermekek nyári elhelyezése, felügyelete, a szabadidő hasznos eltöltése sok családnál nem megoldott anyagi vagy egyéb okok miatt.	Szabadidős programok, gyermektáborok szervezése, amelyek a gyermekfelügyeletre is megoldást biztosít.
	A gyermekek, különösképpen a hátrányos helyzetű gyermekek a családi viszonyokra tekintettel nem rendelkeznek elegendő és megfelelő információkkal az élet egyes helyzeteiben való megfelelő magatartásról.	Tudatosságra való nevelés, az önművelésre törekvés igényének elősegítése, csoportos foglalkozások tartása, a településen tanuló hátrányos helyzetű tanulók bevonásával.
	A szülők sok esetben nem partnerek a köznevelési intézménnyel történő együttműködésre a gyermekekkel kapcsolatos problémák megoldásában.	A szülők bevonása a gyermek lelki egészségének fejlesztésébe - csoportos foglalkozások szülők részére: viselkedési zavarok, stresszkezelés, traumaoldás.
Nők	Sok esetben az újra munkába állni kívánó nők testi, lelki problémák miatt nehezen találnak állást.	Szemléletformáló nevelési, személyiségfejlesztési tanácsadás megszervezése, önfejlesztő csoportok létrehozása
	A gyermekvállalás előtt megszerzett képzettségeknek megfelelő munkahelyet nem találnak a munka világába visszatérő nők.	A munkaerőpiacon versenyképes képzettség megszerzésére irányuló képzések, tanfolyamok megszervezése. Átképzési, szakmai képzési lehetőségek feltérképezése, tájékoztatás nyújtása erről az érintettek részére.
Idősek	Magas a településen élő idős emberek száma, akik közül sok az egyedül élő.	Az időskorú lakosság bevonása a helyi programokba, a szolgáltatásokhoz való hozzájutás további könnyítése.

	A külterületen élők nehezebb életkörülményei, alacsonyabb mértékű infrastruktúra jelenléte ezeken a területeken.	A külterületi földutak folyamatos karbantartása. Minden külterületi buszmegálló világításának megoldása szigetüzemű napelemes rendszerrel.
	Alacsony informatikai jártasság.	Informatikai tanfolyamok szervezése
	Egészségmegőrzéssel kapcsolatos szakemberek által tartott előadások száma alacsony.	Egészségmegőrzéssel kapcsolatos prevenciós előadások szervezése szakemberek bevonásával.
	Kevés a helyben elérhető szűrővizsgálatok száma.	Helyben nem elérhető szűrővizsgálatok gyakoribb szervezése
Fogyatékkal élők	Közüntézmény akadálymentesítése nem teljeskörű.	Általános Iskola akadálymentesítése szükséges.
	A fogyatékkal élők eligazodása, tájékozódása a településen és a közüntézményekben nem megoldott.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése. Piktogramok kihelyezése a közüntézményekben. Utcanév táblákon a tájékozódást segítő jelölések megjelenítése.

Jövőképünk

Ruzsa Község Önkormányzatának legfontosabb célja a településen élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára,
- tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők számára a kitörési lehetőség biztosított legyen.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek szocio-kulturális különbségéből adódó hátrányok felszámolását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősekről való gondoskodás feltételeinek biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a hátrányos megkülönböztetés csökkentését.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők egyenlő hozzáférésnek biztosítását a közszolgáltatásokhoz.

Az intézkedési területek – Mélyszegénységben élők – részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	1. Közfoglalkoztatási program folytatása
B	Feltárt probléma megnevezése	Munkanélküliség a településen
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Közfoglalkoztatási program szervezése pályázat útján a munkanélküliség csökkentése érdekében

D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Pályázat benyújtása közfoglalkoztatási programra
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Mórahalmi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztály
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	munkanélküliség csökkentése, megélhetés biztosítása a mélyszegénységben élők számára
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi – az önkormányzat éves költségvetése, pályázati pénzeszköz, humán erőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	2. Alacsony képzettségűek részére piacképes képzések felkutatása
B	Feltárt probléma megnevezése	A munkanélküliek között magas az alacsony képzettségűek aránya
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Képzések propagálása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma)	Képzési igények felmérése, a lehetőségekhez mérten pályázatok benyújtása

	pontokba szedve	
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal Mórahalmi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztály
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Ösztönzés minden hátrányos helyzetű célcsoport számára a képzéseken való részvételre. A tanultak elsajátításával a munkaerőpiacon való elhelyezkedés elősegítése.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humán erőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

Az intézkedési területek – **Gyermekek** – részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	1. Szabadidős programok, gyermektáborok szervezése
B	Feltárt probléma megnevezése	A gyermekek nyári elhelyezése, felügyelete, a szabadidő hasznos eltöltése sok családnál nem megoldott anyagi vagy egyéb okok miatt
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Nyári gyermektábor szervezése. Évenkénti táborozási lehetőségek megszervezése. Nyári gyermekfelügyelet a táborozási lehetőségek meghirdetésével többnyire biztosítottá válik.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Nyári gyermektáborok szervezése
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: Intézmények, helyi civil szervezetek

H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	A gyermekek szabadidejének hasznos eltöltése biztosított. A gyermekek a felügyelet mellett hasznos ismeretekre tesznek szert. Tervezhetővé válik a dolgozó szülők részére a nyári gyermekfelügyelet.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humánerőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	2. Tudatosságra való nevelés az önművelésre törekvő igényének elősegítése az iskolás korú gyermek körében
B	Feltárt probléma megnevezése	Az iskolás korú gyermekek nem rendelkeznek a koruknak megfelelő ismeretekkel az élet egyes területein elvárható magatartási formákról.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Megfelelő ismeretek átadása szakkörök vagy táborok keretében.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Táborok, szakkörök szervezése
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: Általános iskola, helyi civil szervezetek
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az iskolás korú gyermekek ismeretei bővülnek a mindennapi életben előforduló az életvitelhez szükséges pénzügyi, ügyintézési problémák megoldási lehetőségeivel a koruknak megfelelően összeállított tananyag átadásával.

J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humánerőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	3. Szülő-gyermek kapcsolat, szülő oktatási-nevelési intézmény kapcsolatának erősítése
B	Feltárt probléma megnevezése	A szülők sok esetben nem partnerek a köznevelési intézménnyel történő együttműködésre a gyermekükkel kapcsolatos problémák megoldásában.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Az együttműködés javítása
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	A szülő bevonása a gyermek lelki egészségének fejlesztésében, csoportos foglalkozások szervezése számukra. (viselkedési zavarok, stresszkezelés, traumaoldás)
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: Általános iskola, szülők, helyi civil szervezetek
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Javul az együttműködés, a problémák hatékonyabb megoldása érdekében.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humánerőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.

L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

Az intézkedési területek – **Nők** – részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	1. Szemléletformáló, nevelési, személyiségformáló tanácsadás szervezése
B	Feltárt probléma megnevezése	Sok esetben az újra munkába állni kívánó nők testi, lelki problémák miatt nehezen találnak állást.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Szemléletformáló nevelési, személyiségfejlesztési tanácsadás megszervezése, önfejlesztő csoportok létrehozása.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Szemléletformáló nevelési, személyiségfejlesztési tanácsadás megszervezése, önfejlesztő csoportok létrehozása.
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: Családsegítő, helyi civil szervezetek
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	A nők sikerebben tudnak munkahelyet találni, az interjúkon magabiztosabbak. Csökken a munkanélküli nők száma, a munkába állással nő az életszínvonaluk.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humán erőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	2. A munka világába visszatérő nők képzettségének frissítése, képzési lehetőségek feltérképezése
B	Feltárt probléma megnevezése	A gyermekvállalás előtt megszerzett képzettségeknek megfelelő munkahelyet nem találnak a munka világába visszatérő nők.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A munkaerőpiacon versenyképes képzettség megszerzésére irányuló képzések, tanfolyamok megszervezése. Átképzési, szakmai képzési lehetőségek feltérképezése, tájékoztatás nyújtása erről az érintettek részére.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Képzési igények felmérése, megfelelő képzési lehetőségek felkutatása, az érintettek tájékoztatása
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: Családsegítő, helyi civil szervezetek
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az elhelyezkedési esélyek nőnek a tanfolyamok, illetve képzések elvégzésével.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humán erőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

Az intézkedési területek – **Idősek** – részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	1. Külterületi infrastruktúra további fejlesztése
B	Feltárt probléma megnevezése	A külterületen élők nehezebb körülmények között élnek, amelyet súlyosbít az alacsonyabb mértékű infrastruktúra jelenléte.

C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Külterületi földutak folyamatos karbantartása. Minden külterületi buszmegálló világításának biztosítása szigetüzemű napelemes rendszer kiépítésével.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Időügyi Nemzeti Stratégia
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Földutak folyamatos karbantartása, pályázat benyújtása.
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: önkormányzat dolgozói
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Külterületen élők életminősége javul.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humán erőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	2. Digitális kompetenciák elsajátítását célzó tanfolyam szervezése
B	Feltárt probléma megnevezése	Idősek korosztály alacsony informatikai jártassága.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A digitális alapkompentenciák, információs és kommunikációs készségek olyan szinten való elsajátítása, hogy képesek legyenek a digitális világban való tájékozódásra, elektronikus ügyintézésre.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai	Időügyi Nemzeti Stratégia

	stratégiákhoz	
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Netre Nagy tanfolyam szervezése
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: helyi civil szervezetek, intézmények
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	A megfelelő készségek, tudás megszerzése és folyamatos fejlesztése, a célcsoportnak a közösségi internetszolgáltató helyek gyakoribb használata.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humán erőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

Az intézkedési területek – **Fogyatékkal élők** – részletes kifejtése

A	Intézkedés címe:	1. Közintézmények akadálymentesítése
B	Feltárt probléma megnevezése	Közintézmények akadálymentesítése nem teljeskörű
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Általános iskola akadálymentesítése.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Országos Fogyatékosügy Program
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	Az általános iskola akadálymentesítésének kivitelezése pályázati és saját forrásból.
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: önkormányzat dolgozói

H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Közüntézmények teljeskörű akadálymentesítése.
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	pénzügyi erőforrás, humánerőforrás, tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

A	Intézkedés címe:	2. Tájékozódást elősegítő piktogramok kihelyezése a közintézményekben
B	Feltárt probléma megnevezése	A fogyatékkal élők eligazodása, tájékozódása a településen és a közintézményekben nem megoldott.
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	Fizikai környezetben található akadályok, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése. Piktogramok kihelyezése a közintézményekben. Utcanév táblákon a tájékozódást segítő jelölések megjelenítése.
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Országos Fogyatékkosságügyi Program
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	A közintézmények felmérése, a piktogramok kihelyezése.
G	Az intézkedés felelőse és partnerei	Felelős: polgármester Partnerek: intézményvezetők
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	2028. december 31.
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	A fogyatékkal élők tájékozódásának megkönnyítése, életminőségének javulása, a közintézmények szolgáltatásainak igénybevétele egyszerűbbé válik.
J	Az intézkedés megvalósításához	pénzügyi erőforrás, humánerőforrás,

	szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	tárgyi és technikai feltételek
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	nem releváns

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	
	0. Településszintű probléma												
1													
2													
3													
...													
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége													
1	Közfoglalkoztatási program folytatása	Munkanélküliség a településen	Közfoglalkoztatási program szervezése pályázat útján a munkanélküliség csökkentése érdekében		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Pályázat benyújtása közfoglalkoztatási programra	polgármester	2028.12.31.	munkanélküliség csökkentése, megélhetés biztosítása a mélyszegénységben élők számára	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek		nem releváns	
2	Alacsony képzettségűek részére piacképes képzések felkutatása, illetve szervezése	A munkanélküliek között magas az alacsony képzettségűek aránya	Képzések megszervezése, propagálása		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti	Képzési igények felmérése, a lehetőségekhez mérten pályázatok benyújtása	polgármester	2028.12.31.	A képzéseken való résztvevők magas száma jelenléti ívekkel igazoltan. Ösztönzés minden hátrányos helyzetű célcsoport számára a képzéseken való részvételre. A	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek		nem releváns	

					Stratégia				tanultak elsajátításával a munkaerőpiacon való elhelyezkedés elősegítése			
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Szabadidős programok, gyermektáborok szervezése	A gyermekek nyári elhelyezése, felügyelete, a szabadidő hasznos eltöltése sok családnál nem megoldott anyagi vagy egyéb okok miatt	Nyári gyermektábor szervezése. Évenkénti táborozási lehetőségek megszervezése. Nyári gyermekfelügyelet a táborozási lehetőségek meghirdetésével többnyire biztosítottá válik		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Nyári táborok szervezése	polgármester	2028.12.31.	A gyermekek szabadidejének hasznos eltöltése biztosított. A gyermekek a felügyelet mellett hasznos ismeretekre tesznek szert. Tervezhetővé válik a dolgozó szülők részére a nyári gyermekfelügyelet.	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.	nem releváns
2	Tudatosságra való nevelés az önművelésre törekvés igényének elősegítése az iskolás korú gyermek körében	Az iskolás korú gyermekek nem rendelkeznek a koruknak megfelelő ismeretekkel az élet egyes területein elvárható magatartási formákról	Megfelelő ismeretek átadása szakkörök vagy táborok keretében		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Táborok, szakkörök szervezése	polgármester	2028.12.31.	Az iskolás korú gyermekek ismeretei bővülnek a mindennapi életben előforduló az életvitelhez szükséges pénzügyi, ügyintézési problémák megoldási lehetőségeivel a koruknak megfelelően összeállított tananyag átadásával	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.	nem releváns
3	Szülő-gyermek kapcsolat, szülő oktatási-nevelési intézmény kapcsolatának erősítése	A szülők sok esetben nem a köznevelési intézménnyel történő együttműködésre a gyermekükkel kapcsolatos problémák megoldásában	Az együttműködés javítása		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nemzeti Ifjúsági Stratégia, „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	A szülő bevonása a gyermek lelki egészségének fejlesztésében, csoportos foglalkozások szervezése számukra. (viselkedési zavarok, stresszkezelés,	polgármester	2028.12.31.	Javul az együttműködés a problémák hatékonyabb megoldása érdekében	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése, szülők meggyőzése a foglalkozáso	nem releváns

						traumaoldás)					k hasznosságár ól.	

III. A nők esélyegyenlősége

1	Szemléletformáló, nevelési, személyiségformáló tanácsadás szervezése	Sok esetben az újra munkába állni kívánó nők testi, lelki problémák miatt nehezen találnak állást	Szemléletformáló, nevelési, személyiségfejlesztési tanácsadás megszervezése, önfejlesztő csoportok létrehozása		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia	Szemléletformáló, nevelési, személyiségfejlesztési tanácsadás megszervezése, önfejlesztő csoportok létrehozása	polgármester	2028.12.31.	A nők sikerebb tudnak munkahelyet találni, az interjúkon magabiztosabbak. Csökken a munkanélküli nők száma, a munkába állással nő az életszínvonaluk	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése, az érintettek meggyőzése a foglalkozások hasznosságáról.	nem releváns
2	A munka világába visszatérő nők képzettségének frissítése, képzési lehetőségek feltérképezése	A gyermekvállalás előtt megszerzett képzettségeknek megfelelő munkahelyet nem találnak a munka világába visszatérő nők	A munkaerőpiacon versenyképes képzettség megszerzésére irányuló képzések, tanfolyamok megszervezése. Átképzési, szakmai képzési lehetőségek feltérképezése, tájékoztatás nyújtása erről az érintettek részére.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia	Képzési igények felmérése, megfelelő képzési lehetőségek felkutatása, az érintettek tájékoztatása	polgármester	2028.12.31.	Az elhelyezkedési esélyek nőnek a tanfolyamok, illetve képzések elvégzésével	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése, az érintettek meggyőzése a foglalkozások hasznosságáról.	nem releváns

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1	Külterületi infrastruktúra további fejlesztése	A külterületen élők nehezebb körülmények között élnek, amelyet súlyosbít az alacsonyabb mértékű infrastruktúra jelenléte	Külterületi földutak folyamatos karbantartása. Minden külterületi buszmegálló világításának biztosítása		Időügyi Nemzeti Stratégia	Földutak folyamatos karbantartása, pályázat benyújtása	polgármester	2028.12.31.	Külterületen élők életminősége javul	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.	nem releváns

			szigetüzemű napelemes rendszer kiépítésével									
2	Netre Nagy tanfolyam szervezése	Idősebb korosztály alacsony informatikai jártassága	A digitális alapkompentenciá k, információs és kommunikációs készségek olyan szinten való elsajátítása, hogy képesek legyenek a digitális világban való tájékozódásra, elektronikus ügyintézésre		Idősgügyi Nemzeti Stratégia	Netre Nagy tanfolyam szervezése	polgármester	2028.12.31.	A megfelelő készségek, tudás megszerzése és folyamatos fejlesztése, a célcsoportoknak a közösségi internetszolgáltató helyek gyakoribb használata	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.	nem releváns

V. A fogyatékkal élő személyek esélyegyenlősége

1	Közüntézmény ek akadálymentes ítése	Közüntézmények akadálymentesíté se nem teljeskörű	Általános iskola akadálymentesíté se		Országos Fogyatékkosságüg yi Program	Az általános iskola akadálymentesíté nek kivitelezése pályázati és saját forrásból	polgármester	2028.12.31.	Közüntézmények teljeskörű akadálymentesítése	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.	nem releváns
2	Tájékozódást elősegítő piktogramok kihelyezése a közintézménye kben	A fogyatékkal élők eligazodása, tájékozódása a településen és a közintézményekb en nem megoldott.	Fizikai környezetben található akadályok, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése. Piktogramok kihelyezése a közintézményekb e. Utcanév táblákon a tájékozódást segítő jelölések megjelenítése.		Országos Fogyatékkosságüg yi Program	A közintézmények felmérése, a piktogramok kihelyezése	polgármester	2028.12.31.	A fogyatékkal élők tájékozódásának megkönnyítése, életminőségének javulása, a közintézmények szolgáltatásainak igénybevétele egyszerűbbé válik	pénzügyi, humán, tárgyi és technikai feltételek	Szükséges folyamatosan a pályázatok és egyéb támogatási lehetőségek figyelése.	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

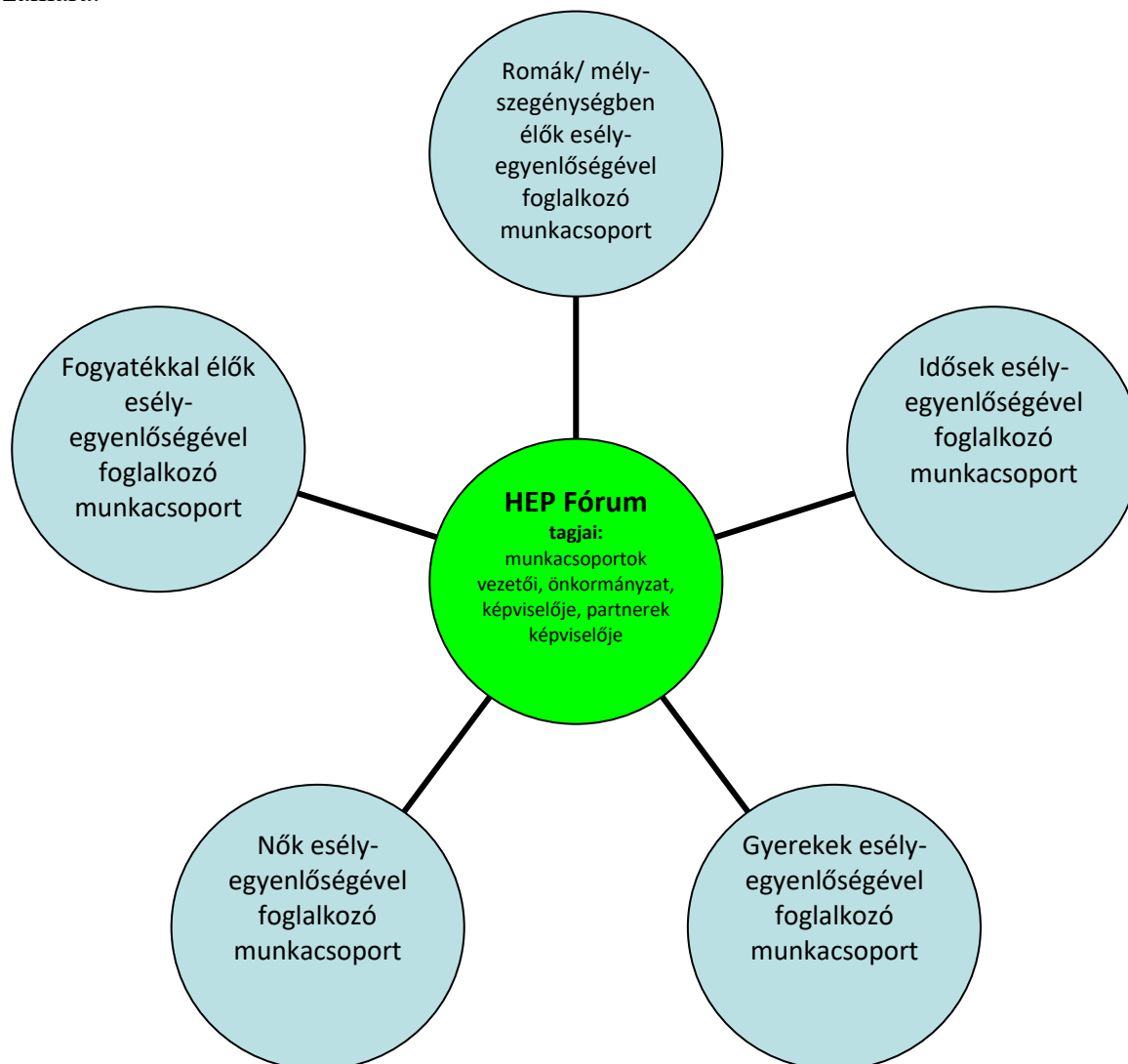
3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.

- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.

- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Ruzsa Község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Ruzsa Község Önkormányzata Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum

Aláírás